

Rekenkameronderzoek

Effecten coronacrisis Delft

12 november 2021

Inhoud

1.	Inleiding	1
1.1	Introductie	1
1.2	Hoofdvragen, deelvragen en normenkader	2
1.3	Afbakening en onderzoeksmethodiek	3
1.4	Leeswijzer	4
2.	Bestuur en gemeentelijke organisatie	5
2.1	Feitenparagraaf bestuur en gemeentelijke organisatie	5
2.2	Analyse	9
3.	Toezicht en Handhaving	12
3.1	Feitenparagraaf toezicht en handhaving	12
3.2	Analyse	14
4.	Gezondheid, welzijn en kwetsbare groepen	15
4.1	Feitenparagraaf gezondheid, welzijn en kwetsbare groepen	15
4.2	Analyse	17
5.	Horeca, toerisme en evenementen	20
5.1	Feitenparagraaf horeca	20
5.2	Feitenparagraaf toerisme	22
5.3	Feitenparagraaf evenementen	22
5.4	Analyse	23
6.	Detailhandel en andere ondernemers	27
6.1	Feitenparagraaf detailhandel en andere ondernemers	27
6.2	Analyse	29
7.	Cultuur en sport	30
7.1	Feitenparagraaf cultuur	30
7.2	Feitenparagraaf sport	33
7.3	Analyse	35
8.	Conclusies en aanbevelingen	37
	Bestuurlijke reactie van het college	42
	Bestuurlijk nawoord van de rekenkamer	45
Bijlage 1.	Geraadpleegde personen	46
Bijlage 2.	Overzicht verleende subsidies	47
Bijlage 3.	Gebeurtenis tabel	48

1. Inleiding

1.1 Introductie

Begin 2020 werd Nederland geraakt door de pandemie als gevolg van het coronavirus. COVID-19 werd geclassificeerd als een infectieziekte in de groep A, de zwaarste categorie. Hierdoor kregen de rijksoverheid en de veiligheidsregio's, in lijn met de Wet veiligheidsregio's en de Wet publieke gezondheid, meer bevoegdheden. Voor de bestrijding van COVID-19 verschoven bevoegdheden van de burgemeester naar de voorzitter van de veiligheidsregio. Deze verschuiving in bevoegdheden, in combinatie met het snel moeten handelen vanwege de crisissituatie, leidde ertoe dat het lastig werd om overzicht te houden over alle genomen maatregelen op de verschillende niveaus. Het is evident dat de genomen maatregelen ingrijpende gevolgen op korte termijn hebben, zowel maatschappelijk als financieel.

Door de eerste noodverordening¹, vastgesteld door de plaatsvervangend voorzitter van de veiligheidsregio Haaglanden op 15 maart 2020, moesten horeca, musea, sportverenigingen, et cetera in Delft bijvoorbeeld hun deuren sluiten. Het was voor alle betrokkenen in Delft, zoals ondernemers en inwoners, onzeker welke gevolgen deze genomen maatregelen zouden hebben.

Daarnaast greep de coronacrisis in op het openbaar bestuur doordat gemeenteraadsvergaderingen niet als gebruikelijk konden plaatsvinden en een deel van de genomen maatregelen zich aan de zeggenschap van lokaal bestuur onttrokken. Ook waren er verminderde mogelijkheden voor informeel overleg, zowel onderling als met contacten in de stad. Hierdoor werd het lastiger om informatie te verzamelen over het beleid, de effecten van het beleid en de ervaringen in de lokale gemeenschap waardoor sturende en controlerende mogelijkheden beperkt werden.

De coronacrisis zorgde voor een nieuwe werkelijkheid en een andere dynamiek. Zowel de raad als het college kregen te maken met verschillende nieuwe onzekerheden en andere bevoegdheden (o.a. snel reageren op noodverordeningen, afstemming met Veiligheidsregio en het snel organiseren van de handhaving). De nieuwe situatie eiste van raad en college dat zij zich meteen goed verhielden tot de veranderingen in bevoegdheden.

In de loop van 2020 werd steeds duidelijker dat dit niet alleen een ernstige, maar ook een langdurige crisis zou zijn, met mogelijk ingrijpende gevolgen. Dit vormde voor de Delftse Rekenkamer de aanleiding voor een onderzoek naar de coronacrisis. De Delftse Rekenkamer wil met dit rekenkameronderzoek inzicht verschaffen in:

- De beslissingen en maatregelen die voor of door de gemeente Delft zijn genomen in het kader van de coronacrisis en de effecten hiervan op het gemeentebestuur;
- De ervaringen van Delftse burgers en ondernemers gefocust op de beelden en verwachtingen voor de lange termijn;

¹ Veiligheidsregio Haaglanden, Noodverordening COVID-19 veiligheidsregio Haaglanden, 16 maart 2020

- De invulling van het gemeentebestuur tijdens de coronacrisis en in het bijzonder hoe daarin wordt en is omgegaan met de positie en het functioneren van de raad.

1.2 Hoofdvragen, deelvragen en normenkader

De Delftse Rekenkamer heeft de volgende twee hoofdvragen geformuleerd:

- Welke effecten hebben beslissingen en maatregelen genomen voor of door gemeente Delft op het gemeentebestuur en hoe heeft het gemeentebestuur daar invulling aan gegeven?
- Wat zijn de verwachte effecten van de coronacrisis voor de lokale gemeenschap op lange termijn?

Deze hoofdvragen zijn uitgewerkt in de onderstaande deelvragen en een referentiekader dat als richtsnoer dient voor de beantwoording van de deelvragen.

Deelvragen	Referentiekader
1. Overzicht beslissingen en maatregelen	
1.1 Welke voor de gemeente Delft relevante beslissingen en maatregelen zijn genomen in het kader van de coronacrisis?	[beschrijving, geen referentiepunt]
1.2 Welke beslissingen en maatregelen in het kader van de coronacrisis zijn door welk overheidsorgaan genomen?	[beschrijving, geen referentiepunt]
2. Effecten op gemeentebestuur	
2.1 Wat waren de effecten van de genomen maatregelen en beslissingen op het gemeentebestuur, niet zijnde het beleid in het kader van de crisisbeheersing?	[beschrijving, geen referentiepunt]
3. Langere termijn effecten voor de lokale gemeenschap	
3.1 Welke effecten op langere termijn kunnen worden voorzien voor specifieke sectoren binnen de lokale gemeenschap die relatief zwaar zijn getroffen door de coronacrisis?	<ul style="list-style-type: none">▪ De gemeente Delft heeft inzichtelijk welke sectoren in de gemeente het zwaarst getroffen zijn door de coronacrisis;▪ Ondernemers en burgers in gemeente Delft hebben een beeld bij lange termijn gevolgen van de coronacrisis;▪ De gemeente Delft is zich bewust van mogelijke lange termijn gevolgen voor de lokale gemeenschap.

4. Gemeentebestuur	
4.1 Hoe heeft het gemeentebestuur invulling gegeven aan het gemeentebeleid tijdens de coronacrisis?	<ul style="list-style-type: none">▪ College, raad en griffie hebben voor zover mogelijk ruimte gegeven voor het politieke debat ten tijde van de coronacrisis;
4.2 Hoe is bij het geven van invulling aan het gemeentebeleid door het gemeentebestuur omgegaan met de positie en het functioneren van de raad?	<ul style="list-style-type: none">▪ College en raad zijn in staat geweest hun sturende, kaderstellende en controlerende taak uit te voeren;▪ Het college heeft de raad tijdig en volledig geïnformeerd over de implicaties van de coronacrisis op de gemeentelijke besluitvorming.
5. Toekomst	
5.1 Welke lessen voor de toekomst zijn er te trekken?	<ul style="list-style-type: none">▪ De gemeente heeft aandacht voor succesfactoren en verbeterpunten in het gemeentebestuur ten tijde van een crisissituatie.

1.3 Afbakening en onderzoeksmethodiek

Afbakening

Het onderzoek richt zich op de effecten van de coronacrisis op het beleid van de gemeente

Dat wil zeggen dat de focus ligt op:

- Het jaar 2020 (met uitloop naar mei 2021);
- de genomen beslissingen en maatregelen in het kader van de coronacrisis en de effecten hiervan op voor het beleid van de gemeente Delft;
- ervaringen van Delftse burgers en ondernemers gefocust op de verwachtingen voor de lange termijn;
- Het gemeentebestuur.

Het onderzoek richt zich niet op:

- de beoordeling van de inhoud van de (bovenlokaal genomen) maatregelen;
- het evalueren van besturen onder uitzonderlijke omstandigheden;
- het beleid in het kader van crisisbeheersing.

Onderzoeksmethodiek en -verantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd door onderzoeksbureau Unravelling. De onderzoekers zijn begonnen met een startbijeenkomst met de gemeentesecretaris, griffier en direct betrokken ambtenaren. Daarop volgde een documentstudie op basis van onder meer de collegevoorstellen en -besluiten, de raadsvoorstellen en -besluiten, raadsinformatiebrieven en corona gerelateerde documenten. De onderzoekers voerden daarna gesprekken met managers van verschillende domeinen (zogenoemde programmeurs), met beleidsmedewerkers, met de griffier, met twee wethouders en met

de burgemeester (zie bijlage 1). Om een beeld te krijgen van de impact van de crisis en de maatregelen op de stad, voerden de onderzoekers vervolgens gesprekken met vertegenwoordigers van toeristische en culturele instellingen, en ondernemers. In een sessie met raadsleden zijn alle onderzoeksthema's langsgelopen en hebben de onderzoekers enkele voorlopige bevindingen getoetst bij deze raadsleden.

Om het beeld compleet te krijgen hebben de onderzoekers in Delft op straat korte interviews gehouden met enkele ondernemers en met inwoners van de stad. Deze interviews zijn op camera vastgelegd en vormen onderdeel van een korte video over dit rekenkameronderzoek.

1.4 Leeswijzer

Om de effecten van de crisis en de maatregelen overzichtelijk weer te geven is in dit rapport gekozen voor een themagewijze opzet. Hiertoe hebben de onderzoekers een aantal thema's gebundeld. Achtereenvolgens komen in de hoofdstukken 2 tot en met 7 de volgende thema's aan bod:

- Bestuur en gemeentelijke organisatie;
- Toezicht en handhaving;
- Gezondheid, welzijn en kwetsbare groepen;
- Horeca, toerisme en evenementen;
- Detailhandel en andere ondernemers;
- Cultuur en sport.

Elk hoofdstuk begint met een of meer feitenparagrafen, gevolgd door een analyseparagraaf die uitmondt in een aantal bevindingen. De hoofd- en deelvragen worden beantwoord in de conclusies.

2. Bestuur en gemeentelijke organisatie

Dit hoofdstuk belicht de ontwikkelingen rond het bestuurlijk proces en de gemeentelijke organisatie zelf. Paragraaf 2.1 beschrijft de belangrijkste feiten en paragraaf 2.2 bevat de analyse van deze feiten uitmondend in een aantal bevindingen.

2.1 Feitenparagraaf bestuur en gemeentelijke organisatie

Op 28 februari 2020, een dag na de eerste coronabesmetting in Nederland, informeerde het college de raad met een raadsinformatiebrief over het coronavirus.² Het college zette de rollen uiteen van de Gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD), de Directeur Publieke Gezondheid (DPG), de voorzitter van de Veiligheidsregio Haaglanden en het RIVM bij een bestrijding van een infectieziekte A, zoals COVID-19. Daarnaast wees het college op de voorzorgsmaatregelen die de Technische Universiteit Delft had genomen omdat ongeveer 1.500 medewerkers en studenten banden hadden met China.

In maart 2020 kwam de besluitvorming door het college en de raad rondom het coronavirus op gang. Het college bracht de raad met raadsinformatiebrieven op de hoogte van de landelijke en regionale maatregelen en noodverordeningen. Zo ging de burgemeester in de raadsinformatiebrief van 15 maart 2020 in op de noodverordening van diezelfde dag, waarmee onder meer eet- en drinkgelegenheden de deuren moesten sluiten.³ In de loop van het jaar volgden meerdere nieuwe noodverordeningen en bracht de burgemeester de raad telkens op de hoogte van de wijzigingen. De raadsinformatiebrief van 15 maart 2020 beschreef ook de opschaling naar GRIP-4 niveau op diezelfde dag.⁴ Deze opschaling betekende dat er sprake was van een 'gemeentegrensoverschrijdende crisissituatie'. Met het opschalen tot GRIP-4 werd een regionaal beleidsteam (RBT) gevormd in de Veiligheidsregio Haaglanden. Het RBT zette de grote lijnen uit en nam beslissingen over risicosituaties. De opschaling tot GRIP-4 betekende ook dat de voorzitter van de Veiligheidsregio Haaglanden de bevoegdheid kreeg om de coronacrisis in de hele veiligheidsregio te managen. Dit betekende dat een belangrijk deel van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het vlak van openbare orde en veiligheid van de burgemeester van Delft overging naar de burgemeester van Den Haag in zijn hoedanigheid als voorzitter van de Veiligheidsregio Haaglanden.

In maart 2020 werd een beleidsteam Corona (BT Corona) gevormd waarin de burgemeester en de wethouder Gezondheidszorg wekelijks met ambtelijke ondersteuning zaken afstemden binnen de organisatie. Vanaf dat moment stond corona wekelijks op de agenda van het college. Vanuit het BT werden ontwikkelingen rond corona gesignaleerd naar het college.

² Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief (2009139): Stand van Zaken Preventie Coronavirus, 28 februari 2020.

³ Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief (2012196): update maatregelen coronavirus, 15 maart 2020.

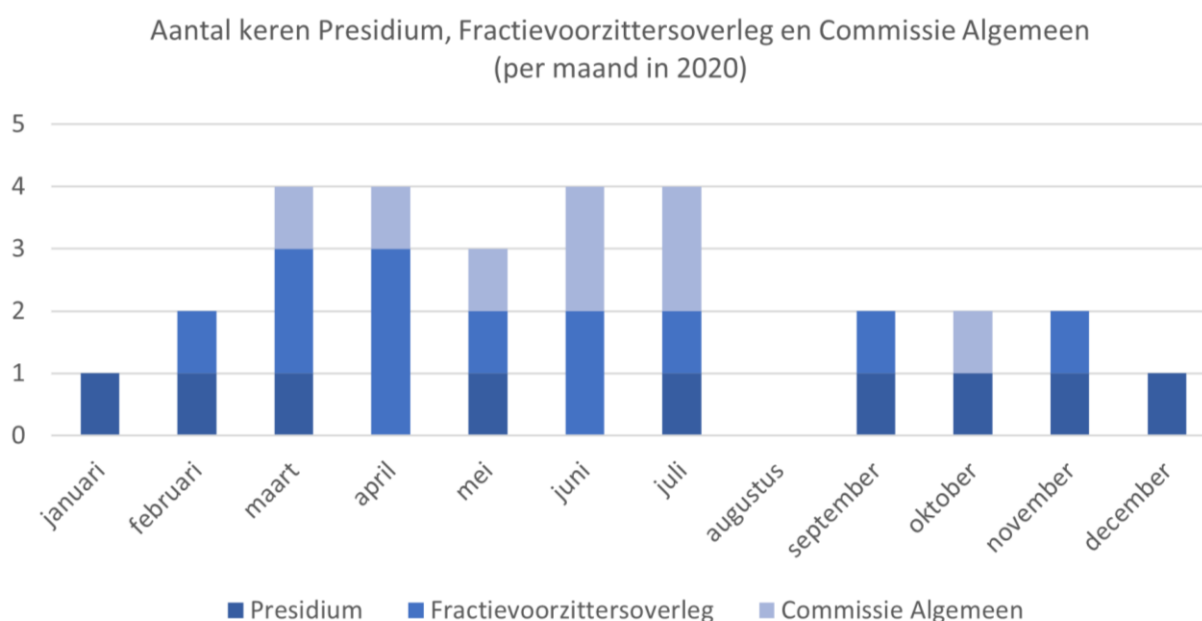
⁴ GRIP staat voor: Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdingsprocedure

Na een week crisissturing is besloten de reguliere lijn zoveel mogelijk te benutten. Ambtelijk betekende dit dat er een voorbereidingsteam werd samengesteld (vanaf tweede golf 'Corona-Coördinatieteam), voorgezeten door een projectleider, met een programmeur, twee directieadviseurs, een businesscontroller, een financieel strategisch adviseur en een communicatieadviseur. Dit team rapporteerde aan het Directieteam (DT) dat vervolgens besluiten nam over organisatorische uitwerkingen en adviseerde aan het college. Dit team zorgde ervoor dat de gemeente maatregelen nam op het gebied van de ondersteuningspakketten, de handhaving en de openbare orde, maar ook op het gebied van de ondersteuning van bedrijven en inwoners via diverse projecten. Ook programmeurs en business controllers waren hierbij betrokken. Na deze ambtelijke voorbereiding vond besluitvorming plaats door het bevoegd gezag, meestal het college maar ook regelmatig de raad.⁵ Uit gesprekken blijkt dat burgemeester en wethouders dicht op de uitvoering zaten.

De gemeentesecretaris gaf het team Strategie in het voorjaar 2020 de opdracht om scenario's te ontwikkelen over de impact van de crisis op de toekomst van de stad en de lange termijn opgaven die de gemeente zich daarin heeft gesteld. De scenario's waren gebaseerd op onder andere de scenario's van het CPB en hadden als doel het college te ondersteunen bij de besluitvorming. Met de scenario's zijn fictieve extreme situaties in beeld gebracht, als een denkraam om maatregelen aan te kunnen toetsen. In het najaar zijn de scenario's aangevuld op basis van hernieuwde inzichten.

Figuur 1 Ontwikkeling aanvullende overlegstructuren van de gemeenteraad Delft in 2020

In de loop van maart 2020 werd ook duidelijk dat de coronacrisis gevolgen had voor de politieke besluitvorming. Er ontstonden nieuwe vergaderstructuren zoals een extra fractievoorzittersoverleg en een extra commissie algemeen. Deze hadden de functie om te overleggen over de coronacrisis en de implicaties daarvan voor het democratisch

⁵ Bijvoorbeeld wanneer beslissingen het budgetrecht van de raad of verordeningen raakten.

proces. Burgemeester, presidium en griffie hebben daar in overleg structuur in aangebracht. Het presidium kreeg tijdelijk een kleinere rol in de besluitvorming en het fractievoorzittersoverleg een grotere rol. Fractievoorzitters hebben de lead gehad. Na de zomer heeft het presidium zijn rol weer gepakt en zijn de extra overleggen weer opgeheven (zie figuur 1). Het college won intern juridisch advies in over de besluitvorming in het college.⁶ Het college besloot naar aanleiding van het advies tot het instellen van een nieuw Reglement van Orde van het college met daarin de expliciete vastlegging van de al toegestane mogelijkheid tot digitaal vergaderen. Daarnaast besloot het college om tot 1 juni 2020 een bestuurlijk mandaat aan de burgemeester te verlenen in geval van het ontbreken van een quorum voor besluitvorming in de collegevergadering.⁷ In de raadsinformatiebrief van 31 maart 2020 meldde het college de wijziging ten aanzien van het digitaal vergaderen in het Reglement van Orde.

De raadsvergadering van 2 april 2020 verliep zonder raadsleden, waardoor een quorum ontbrak en de burgemeester een nieuwe raadsvergadering uitschreef, waarbij dan geen quorum nodig was. Bij deze nieuwe raadsvergadering op 6 april waren twee raadsleden persoonlijk aanwezig. Er kwam in die periode wat discussie, bijvoorbeeld over welk orgaan bepaalt dat de raadsvergadering digitaal of fysiek verloopt: het presidium of het fractievoorzittersoverleg. Uiteindelijk ontstond daarna een nieuwe standaard werkwijze waarbij zowel de commissies en de raad digitaal waren. Ook het stemmen verliep digitaal, hetgeen volgens betrokkenen functioneerde. De raad besloot dat bij de landelijke risiconiveaus 1, 2 of 3 in het kader van de coronacrisis de commissievergaderingen met fysieke aanwezigheid zouden zijn, maar de raadsvergaderingen werden volledig digitaal. In het raadsvoorstel van 10 april 2020 werd de digitale beraadslaging en besluitvorming verder uitgewerkt.⁸ Op 28 mei 2020 ging de raad akkoord met de tijdelijke aanvulling op het Reglement van Orde en de Commissieverordening van de gemeenteraad van de gemeente Delft.⁹ Onderdeel hiervan was onder meer het 'kunnen' vergaderen langs de digitale weg en het bepalen van regels hieromtrent (onder andere in geval van technische storing bij stemmingen). Zo werd bijvoorbeeld de regel vastgelegd dat raadsleden op tijd moties en amendementen naar de griffie mailen in geval van digitale vergaderingen.

Voorts is het raadsbesluit van 28 mei 2020 over het handelingsperspectief en de instelling van de bestemmingsreserve voor maatregelen aangaande de coronacrisis relevant.¹⁰

⁶ Gemeente Delft, memo (4214208) besluitvorming in tijden van corona, 27 maart 2020.

⁷ Gemeente Delft, Besluitenlijst vergadering college van burgemeester en wethouders, 31 maart 2020.

⁸ Gemeente Delft, raadsvoorstel (2017324) Voorstel van het college aan de raad inzake Tijdelijke aanvulling op het Reglement van Orde van de gemeenteraad en de Commissieverordening in verband met digitale beraadslaging en besluitvorming, 10 april 2020.

⁹ Gemeente Delft, raadsbesluit (142681) tijdelijke aanvulling op het Reglement van Orde en de Commissieverordening van de gemeenteraad van de gemeente Delft, 28 mei 2020.

¹⁰ Gemeente Delft, Raadsbesluit (4243753) inzake handelingsperspectief en instelling bestemmingsreserve maatregelen coronacrisis, 28 mei 2020.

Kort samengevat waren de algemene uitgangspunten voor de inzet van deze reserve:

- de al bestaande afspraken in het kader van subsidieverstrekking of contracten blijven leidend, maar waar nodig kan een beroep worden gedaan op overmacht, onvoorziene omstandigheden of een hardheidsclausule, zoals vastgelegd in de subsidieverordening;
- de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening wordt zo veel mogelijk geborgd waarbij de gemeente eventueel beslistermijnen opschort;
- de kosten voor lokale maatregelen worden opgevangen binnen de desbetreffende begrotingsprogramma's. Als blijkt dat maatregelen (extra) financiële consequenties hebben, wordt dekking gezocht in de bestemmingsreserve Maatregelen corona-crisis.

De raad besloot tegelijk tot het instellen van een bestemmingsreserve Maatregelen coronacrisis van € 2,5 miljoen. Het belangrijkste doel van deze reserve was het creëren van een financieel kader voor maatregelen, waardoor de gemeente snel zou kunnen handelen in de onzekere situatie door de crisis. Daarnaast besloot de raad het college mandaat te verlenen om - binnen het doel en het saldo van deze reserve - uitvoering te geven aan maatregelen ter bestrijding van de gevolgen van de coronacrisis. Ten slotte stemde de raad in met het voorstel dat het college in de planning- en control cyclus de raad zou moeten informeren over de kosten van de coronacrisis, de uitvoering van de maatregelen, de uitputting van het budget en de compensatie van maatregelen vanuit het Rijk.

In de loop van het jaar volgden zoals beloofd drie financiële coronarapportages met begrotingswijzigingen, op basis waarvan de raad besluiten nam over de financiële consequenties van de crisisaanpak.¹¹

“Er was geen tijd voor kaderstellen. Het college moest handelen en daar hebben we op gereageerd, waarbij we wel onze rol als volksvertegenwoordiger hebben vervuld.”

“Je kan niet met zijn allen een crisis aanpakken.”

“Er moest snel doorgepakt worden en dat vond ik toen verdedigbaar. En nog steeds.”

“Iets meer sturing was wel prettig geweest, maar ik denk dat we daar als raad nu [red. mei 2021] meer in groeien.”

Citaten raadsleden Delft

Uit gevoerde gesprekken blijkt dat de raad aan de voorzitter van de veiligheidsregio, de burgemeester en het college in 2020 het vertrouwen heeft gegeven om de crisis te managen. Dat vertrouwen is niet beschaamd in de zin dat de raad over het algemeen tevreden is over de crisisbesluitvorming. Tijdens de coronacrisis werd soms afgeweken van de reguliere werkwijze. Zo kwamen enkele raadsvoorstellen (over bijvoorbeeld terrasuitbreiding) in 2020 in beginsel te laat bij de griffie om nog geagendeerd te kunnen worden voor de raadsvergadering. Ze werden echter - in afwijking van het Reglement van Orde - alsnog geagendeerd onder verwijzing naar de crisis. De (te) late agendering beperkte zo de mogelijkheden voor inspraak, doordat behandeling in de raadscommissies achterwege bleef.

¹¹ Gemeente Delft, Raadsbesluit Derde financiële coronarapportage, 17 december 2020.

Burgemeester, wethouders en raadsleden hebben geprobeerd zo goed als mogelijk contact te houden met inwoners en organisaties. Daarover wordt aangegeven dat het lastiger was om het gevoel van verbinding met de stad te bereiken. Terwijl dat hard nodig was. Raadsleden signaleren een tweedeling: het contact met inwoners en organisaties die al in contact met het gemeentebestuur stonden heeft niet zo sterk geleden onder de coronacrisis, maar door het ontbreken van fysieke bijeenkomsten raakten inwoners met een minder sterke band met het gemeentebestuur verder op afstand. Het is voor raadsleden moeilijker zicht te krijgen op latente vragen van inwoners en organisaties.

2.2 Analyse

De coronacrisis is een bovengemeentelijke crisis en de besluitvorming over de meest bepalende maatregelen vinden op Rijksniveau plaats. De gemeente is in deze crisis voor een groot deel alleen uitvoeringsorganisatie voor het Rijk, zowel voor ondersteuningsmaatregelen zoals uitvoering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemer (Tozo), als voor toezicht- en handhavingsmaatregelen. De gemeente heeft ingespeeld op de crisis door een uitvoeringsteam (Corona-Coördinatieteam) in te richten dat de ambtelijke organisatie en het college ondersteunt bij de afwegingen op het gebied van de ondersteuningspakketten, de handhaving en de openbare orde, maar ook op het gebied van de ondersteuning van bedrijven en inwoners. Daarnaast is er op bestuurlijk niveau een Beleidsteam Corona gevormd ten behoeve van afstemming en signalering aan het college. In de beginperiode van de coronacrisis was er geen algemene strategie om de crisis aan te pakken. Een verandering kwam met het handelingsperspectief, omdat dit meer richting gaf in wat de gemeente kon doen. De burgemeester en het college hebben de raad geïnformeerd over de crisis, bijvoorbeeld door raadsinformatiebriefjes over noodverordeningen, maatschappelijke effecten en maatregelen, maar ook door de financiële coronarapportages (budgetrecht). Dit is vergelijkbaar met hoe dit in andere gemeenten verliep.^{12, 13, 14} Raadsleden in Delft realiseren zich dat de crisisbesluitvorming gepaard gaat met beperkte informatievoorziening en ook dat dat ze daarbij geen zicht hebben op de omvang van de eigen informatieachterstand. Tegelijk hebben zij terugkijkend niet de indruk dat belangrijke informatie achtergehouden is.

Door deze crisis verschoven bevoegdheden en ontstond – conform wet- en regelgeving – een meer autoritaire vorm van sturing, waarbij de raad niet aan zet was. Dit past bij crisisbesluitvorming, waarbij snel en doelgericht handelen van belang is en (tijdelijk) prevaleert boven verkenning van draagvlak en democratische besluitvorming. Het zwaartepunt verschoof daarmee in de beginfase van de crisis van democratische kaderstelling door de raad vóóraf, naar controle achteraf, met beperkte mogelijkheid tot bijsturing.

¹² Rekenkamers Arnhem, Breda, Oss en Tilburg, Rapport Lokale steun in crisis, Vergelijking van coronasteunmaatregelen in de gemeenten Arnhem, Breda, Oss en Tilburg, opgesteld door Bureau voor Economische Argumentatie, 9 maart 2021.

¹³ Rekenkamer 's Hertogenbosch, Wat mag, doet en wil de raad? Een onderzoek naar de rol van de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch ten tijde van (corona)crisis, opgesteld door CrisisLab, oktober 2021.

¹⁴ Rekenkamer Den Haag, Verkenningen rekenkamer coronacrisis, 20 augustus 2020.

De raad van Delft had er begrip voor dat zijn rol in de democratische besluitvorming beperkt was. De raad heeft de voorzitter van de veiligheidsregio, de burgemeester en het college het vertrouwen gegeven om de crisis te managen en dat vertrouwen is niet beschaamd in de zin dat de raad over het algemeen tevreden is. Vanaf het moment dat er een coronareserve was opgetuigd, was de raad weer meer aan zet doordat de raad op grond van het budgetrecht daarover kon debatteren en een besluit kon nemen. Het was gedurende de coronacrisis steeds zoeken naar waar de raad binnen de grenzen van de landelijke maatregelen invulling kon geven aan de volksvertegenwoordigende rol.

Burgemeester, college, raad en ambtelijke organisatie hebben geprobeerd om het democratisch proces zoveel mogelijk via de reguliere procedures te laten doorgaan. Dat is niet in alle gevallen gelukt, bijvoorbeeld doordat raadsvoorstellen (over bijvoorbeeld terrasuitbreiding) soms te laat bij de griffie werden aangeleverd.

Ook vraagt het digitale vergaderen om een andere vorm van regie en discipline, waardoor het politieke debat in de raad, bijvoorbeeld over de afweging van verschillende belangen, wat moeilijker werd. Raadsleden signaleren dat er ook iets aan dynamiek en kwaliteit verloren is gegaan doordat het persoonlijk contact ontbrak. Het democratisch proces is in Delft net als in andere gemeenten doorgegaan.^{15, 16} Onderling vertrouwen, zowel tussen college en raad, als ook tussen raadsleden onderling, speelde daarbij in Delft een rol.

Het heeft een inspanning gevergd en er waren meerdere technische en organisatorische ‘hobbels’, maar college, raad en ambtelijke organisatie hebben door de coronacrisis een grote sprong gemaakt op het vlak van digitalisering. Dit is zichtbaar in de digitale college- en raadsvergaderingen, maar ook op het vlak van thuiswerken. Dit is volgens betrokkenen blijvende winst.

Het was vóór de coronacrisis het plan om met het nieuwe vergadermodel, het BOB-model, meer aandacht aan de beeldvormingsfase te besteden. Het was de ambitie om inwoners eerder in het besluitvormingsproces te betrekken. Deze ambitie is niet gerealiseerd en er is op dat vlak juist een stap teruggedaan doordat persoonlijke bijeenkomsten en ontmoetingen wegvielen.

Bij de crisisaanpak lag de focus vooral op de korte termijn. Het college had door middel van globaal opgestelde scenario's in combinatie met het handelingsperspectief ook oog voor de lange termijn, maar door de hectiek van de crisis in het eerste halfjaar en de weer toenemende onzekerheid na de zomer van 2020, lag de aandacht met name bij de korte termijn. De scenario's zijn als achtergrond en toetsingskader gebruikt door het college en niet gedeeld met de raad. De raad had zicht op het korte termijn handelingsperspectief,

¹⁵ Evaluatiecommissie Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming, derde rapportage en tevens eindrapport, 7 december 2020.

¹⁶ Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg, De impact van de lockdown op het functioneren van de lokale democratie in Wassenaar, Een verkennend onderzoek in opdracht van de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg, opgesteld door Necker van Naem, 6 november 2020.

maar het ontbrak aan een strategisch langetermijnperspectief. Dit is ook zichtbaar bij andere gemeenten.¹⁷

Bevindingen

- De coronacrisis is een bovengemeentelijke crisis en de besluitvorming over maatregelen vonden vooral op Rijksniveau plaats.
- De burgemeester en het college hebben de raad tijdig en volledig geïnformeerd over de crisis.
- Het zwaartepunt in de besluitvorming verschoof in de beginfase van democratische kaderstelling door de raad vóóraf, naar controle achteraf, met beperkte mogelijkheid tot bijsturing.
- Het democratisch besluitvormingsproces verliep moeizamer, maar is wel doorgegaan ten tijde van de crisis.
- De gemeente heeft een enorme sprong gemaakt op het vlak van digitalisering.
- Doordat persoonlijke ontmoetingen niet meer mogelijk waren, ontstond er meer afstand tussen de raad en de inwoners van Delft.
- Bij de crisisaanpak lag de focus vooral op de korte termijn. Het ontbrak aan een strategisch langetermijnperspectief.

¹⁷ Rekenkamers Arnhem, Breda, Oss en Tilburg, Rapport Lokale steun in crisis, Vergelijking van coronasteunmaatregelen in de gemeenten Arnhem, Breda, Oss en Tilburg, opgesteld door Bureau voor Economische Argumentatie, 9 maart 2021.

3. Toezicht en Handhaving

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen en gevolgen van de coronacrisis voor de Delftse samenleving op het gebied van handhaving. Paragraaf 3.1 beschrijft de belangrijkste feiten en paragraaf 3.2 bevat de analyse van deze feiten uitmondend in een aantal bevindingen.

3.1 Feitenparagraaf toezicht en handhaving

In de coronacrisis was de gemeente verantwoordelijk voor het handhaven van de 1,5 meter samenleving om de kans op besmetting tegen te gaan. In eerste instantie werd vooral ingezet op crowd control bij grote drukte in de stad (grote aantallen bezoekers, demonstraties of bijzondere omstandigheden). De gemeente zette daarvoor boa's in, die daarmee een nieuwe rol kregen in toezicht en handhaving. Tijdens de eerste lockdown was het stil op straat en was handhaven weinig nodig. In de zomer waren er versoepelingen en moest de gemeente strakker handhaven omdat het publiek zich minder goed aan de maatregelen hield.

De gemeente heeft gaandeweg een handhavingsscenario opgebouwd. Toezicht en handhaving werkte volgens een door de burgemeester vastgestelde handhavingstrategie met prioritering en een daaraan gekoppeld stoplichtmodel voor rechtspersonen zoals bedrijven. Halverwege de maand november 2020 informeerde de burgemeester de raad over deze handhavingstrategie in de horeca en detailhandel met in het bijzonder de inzet van boa's in burger. De handhavingstrategie is een levend document: na wijziging van de maatregelen wordt de handhavingstrategie hierop aangepast. In december 2020 gold bijvoorbeeld de prioriteit voor de volgende maatregelen:

- Geopend hebben van publieke plaatsen voor publiek is verboden;
- Geopend hebben van eet- en drinkgelegenheden;
- Winkel moet gesloten zijn tussen 20.00 en 6.00 uur, m.u.v. winkels in levensmiddelenbranche;
- Alcoholhoudende drank: verbod op verkoop, of anders dan om niet tussen 20.00 en 06.00 uur;
- Evenementen verboden te organiseren.¹⁸

De stoplichtstrategie voor rechtspersonen zoals bedrijven hield het volgende in:

1. De gemeente bekeek samen met de specifieke doelgroepen hoe de handhaving in de coronacrisis het best uitgevoerd kan worden.
2. De gemeente en doelgroepen waren gezamenlijk verantwoordelijk voor naleving van de maatregelen. Wanneer de medewerkers van Toezicht & Handhaving iets signaleerden, werd dit teruggekoppeld aan de ondernemer zodat deze kon zorgen voor een aanpassing. Wanneer dat niet gebeurde kon de burgemeester een bestuurlijke maatregel opleggen.
3. Er bestaan grijze gebieden. In die situaties bekeken de gemeente en de ondernemer samen hoe ze de situatie konden oplossen. Op deze manier kon de gemeente toezichthouders zoveel mogelijk eenduidig instrueren.

¹⁸ Gemeente Delft, Wpg prioritering en handhavingstrategie, 17 december 2020

Deze strategie maakte taken en verantwoordelijkheden voor toezichthouders duidelijker. Ook was er een wekelijks overleg binnen de portefeuille handhaving en bekeek het gemeentelijke beleidsteam wekelijks het aantal waarschuwingen en boetes.

Daarnaast kwam vanuit de Koninklijke Horeca Nederland (KHN) en de detailhandel het verzoek om iets te doen aan de zaken die buiten het zicht van de controleurs plaatsvonden. Gebaseerd op ervaringen in andere gemeenten koos de gemeente Delft voor de inzet van boa's in burger. Dit kan enerzijds een preventieve werking hebben en daarnaast kunnen deze boa's een beter beeld krijgen van de werkelijke mate van het naleven van maatregelen.¹⁹ Ondernemers waren echter ontevreden met de inzet van boa's in burger, onder andere omdat de maatregel niet was aangekondigd. De gemeente heeft achteraf aangegeven dat de maatregel inderdaad beter aangekondigd had moeten worden.²⁰ Daarnaast nam de raad een motie aan voor het stellen van duidelijkere kaders voor de boa's in burger en om de inzet ervan te beperken.²¹

Voor ondernemers waren diverse maatregelen moeilijk te accepteren, waardoor ze er in sommige gevallen ook tegenin gingen of ze zich er niet aan hielden.

Voor natuurlijke personen werd strafrecht toegepast waarbij bij constatering van een overtreding eerst een schriftelijke waarschuwing werd gegeven en bij recidive een proces verbaal werd (bekeuring) opgelegd.

“De billboards met instructies en de ordehandhaving in de stad vielen op. Maar ze hebben mij niet lastig gevallen, want ik hou me aan de regels.”

Citaat respondent straatinterview

In de periode april 2020-maart 2021 hebben de gemeentelijke boa's in 611 gevallen waarschuwend opgetreden:

- 462 keer tegen individuele burgers: 462
- 130 keer tegen horecaondernemingen;
- 19 keer tegen detailhandelsbedrijven.

¹⁹ Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief inzet BOA's in burger, 16 november 2020

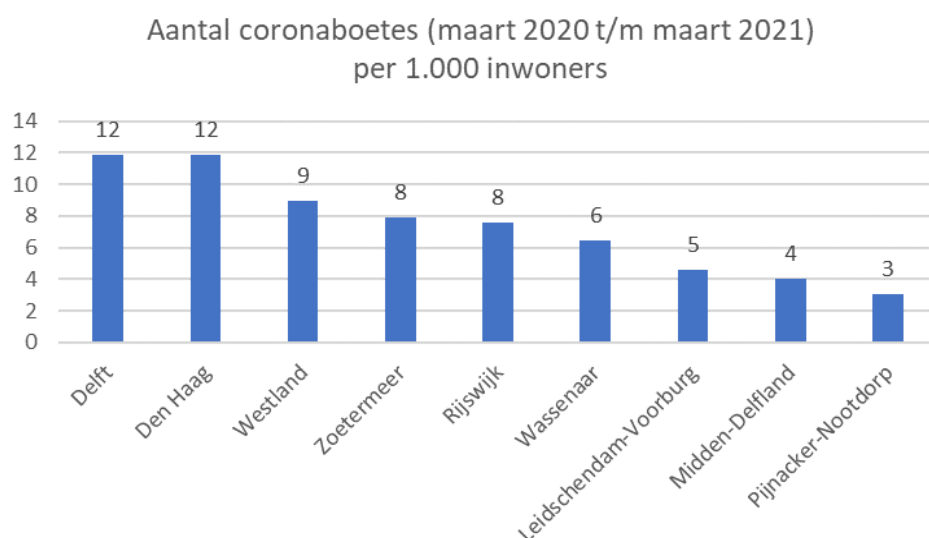
²⁰ Gemeente Delft, Afschrift reactie brief van de KHN, 9 oktober 2020.

²¹ Gemeente Delft, Motie duidelijke kaders inzetten mystery guest visits, 19 november 2020

De gemeente verstuurde 21 waarschuwingsbrieven (horeca: 20, detailhandel 1). Er is bij horecagelegenheden zesmaal een last onder dwangsom opgelegd en tweemaal tot sluiting overgegaan.

Figuur 2 Aantal coronaboetes per 1.000 inwoners.

De politie schreef tussen maart 2020 en maart 2021 in Delft 1.229 coronaboetes uit, per 1.000 inwoners ongeveer evenveel als in Den Haag (zie figuur 2). Het betrof met name overtredingen van de avondklok (848 boetes), van de noodverordening (166 boetes) en van het verbod op groepsvorming (148).²²

3.2 Analyse

In de coronacrisis moest de gemeente zoeken naar een balans tussen toezicht en handhaving en de leefbaarheid van de stad. Communicatie over de inzet van toezicht- en handhavingsinstrumentarium was hierin een leerpunt. De ideeën vanuit de gemeente ten aanzien van toezicht en handhaving moesten vertaald worden naar toezichthouders op straat. Het bleek belangrijk om sneller strakke afspraken te maken over de taken en verantwoordelijkheden rondom toezicht en handhaving.

Bevindingen

- De gemeente moest zoeken naar een balans tussen toezicht en handhaving en de leefbaarheid van de maatregelen. Communicatie was hierin een leerpunt.

²² Politie, [coronaboetes jaarcijfers](#), geraadpleegd op 14 mei 2021.

4. Gezondheid, welzijn en kwetsbare groepen

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen en gevolgen van de coronacrisis voor de Delftse samenleving op het gebied van gezondheid en welzijn. Paragraaf 4.1 beschrijft de belangrijkste feiten en paragraaf 4.2 bevat de analyse van deze feiten uitmondend in een aantal bevindingen.

4.1 Feitenparagraaf gezondheid, welzijn en kwetsbare groepen

Ondersteuning maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties hadden het lastig om reguliere activiteiten uit te voeren. Daarom ging de gemeente coulant om met de prestatieafspraken met deze organisaties. Dat hield in dat de maatschappelijke organisaties niet aan alle afgesproken activiteiten hoefden te voldoen om de subsidie te ontvangen. Zo besloot het college op 12 mei 2020 dat zij coulant zou omgaan met de subsidievoorwaarden van Stichting JGZ-ZHW.²³ Ook stimuleerde de gemeente de maatschappelijke organisaties om alternatieven te zoeken voor hun reguliere activiteiten.

Ook is er een aantal maatschappelijke organisaties die extra kosten maakten of te maken hadden met inkomstenderving. De gemeente Delft compenseerde deze inkomstenderving voor de regiotaxi, betaalde de subsidie aan kinderopvang door, bekostigde de ouderbijdrage van ouders die niet vielen onder de kinderopvangtoeslag (KOT) gedurende de coronacrisis en vergoedde de vraaguitval bij gesubsidieerde peuteropvang.^{24 25 26} Verder besloot het college op 26 mei 2020 in te stemmen met de regeling 'Financiering Jeugdwet voor ongedekte kosten in verband met de coronacrisis' voor de periode maart tot en met mei 2020. Het belangrijkste doel van de regeling was het waarborgen van de continuïteit van de jeugdhulpaanbieders tijdens de corona-periode.²⁷ Deze regeling is verlengd tot 1 juli 2021.²⁸

Ook besloot het college op 14 juli 2020 dat Stichting Stunt en Firma van Buiten als sociale ondernemingen een uitzonderingspositie kregen voor de tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke organisaties. Beide organisaties houden zich bezig met re-integratie. Ze krijgen hierdoor een subsidie van de gemeente Delft.^{29 30}

²³ Gemeente Delft, memo (4259008) subsidieafspraken met de stichting JGZ-ZHW naar aanleiding van de maatregelen rondom de coronacrisis, 12 mei 2020.

²⁴ Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief compensatieregeling Regiotaxi a.g.v. Covid-19, 17 december 2020

²⁵ Gemeente Delft, Collegebesluit doorbetaling subsidie kinderopvang en ouderbijdrage niet-kot ouders, 14-04-2020

²⁶ Gemeente Delft, Collegebesluit vergoeding vraaguitval bij de gesubsidieerde peuteropvang, 14-07-2020

²⁷ Gemeente Delft, collegebesluit (4273251) financiering Jeugdwet voor ongedekte kosten i.v.m. corona-crisis, 26 mei 2020.

²⁸ Gemeente Delft, Collegebesluit verlening regeling Financiering Jeugdwet voor nogedekte kosten i.v.m. Corona-crisis, 07-07-2020

²⁹ Gemeente Delft, Collegebesluit beschikking tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen Stichting Stunt, 14 juli 2020.

³⁰ Gemeente Delft, Collegebesluit tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen Firma van Buiten, 14 juli 2020.

Kwetsbare groepen

De gemeente Delft nam ook een aantal maatregelen voor de kwetsbare groepen in de samenleving. De gemeente heeft een ‘compaan’ ingevoerd. Dit zijn tablets waarmee ouderen contact kunnen houden met vrienden en familie. Daar staat ook op welke activiteiten in de buurt zijn. De raad was hier vóór corona niet voor en vond dat er geld moest worden ingezet op ontmoetingen. Digitaal contact werd niet gezien als echt contact. Door de coronacrisis is de raad van mening veranderd.

“Over het algemeen zijn de mensen iets socialer en aardiger en houden ze iets meer rekening met elkaar. Ik loop met een rollator en in de supermarkt laten ze me bijvoorbeeld voorgaan.”

Citaat respondent straatinterview

Daarnaast nam de raad unaniem een motie aan voor gratis mondkapjes voor minima.³¹ Dit werd bekostigd uit de coronareserve.

Eerder in 2020 had de burgemeester toegezegd te onderzoeken of seksuele uitbuiting van kinderen via internet vaker voorkomt in coronatijd. Volgens de politie was er geen stijging waar te nemen.³² Ook bij Veilig Thuis was er geen stijging in het aantal meldingen.

Het aantal ondernemers dat in financiële problemen kwam en een beroep op bijstand deed, was in de loop van het jaar al aantoonbaar gestegen. De verwachting van het college was dat het aantal inwoners met problematische schulden als gevolg van de coronacrisis nog verder zou stijgen. Ook was de verwachting op basis van onderzoek in andere gemeenten dat een intensivering van de schuldhulpverlening op termijn een maatschappelijk rendement oplevert, deels bij de gemeente.³³ Om deze redenen oordeelde het college dat het wenselijk was om in de periode 2021 tot en met 2023 ruim € 1,6 mln. extra te besteden aan schuldhulpverlening.³⁴ De raad heeft via de Programmabegroting 2021-204 ingestemd met het collegevoorstel daarover.

Studenten

De gemeente Delft is een studentenstad. Hierdoor had zij met andere problematiek te maken dan andere gemeentes in de veiligheidsregio. Daardoor was het van belang om voor deze situatie lokale maatregelen te nemen. Er was een wekelijks overleg tussen de gemeente, de TU, de woningcorporatie en studentenverenigingen. Dit overleg is gestart vanwege klachten over overlast door studentenhuizen en vanwege de oplopende besmettingen onder studenten. De partijen ervoeren de gesprekken als positief, maar de gemeente had graag gezien dat studentenverenigingen bij overlast strenger optraden tegen hun leden met sancties. Dat is niet gebeurd, studentenverenigingen zagen zichzelf

³¹ Gemeente Delft, Motie gratis mondkapjes voor minima, 1 oktober 2020

³² Gemeente Delft, Afdoening toezegging 25 juni 2020 inzake seksuele uitbuiting kinderen via internet, 9 oktober 2020

³³ Gemeente Delft, Nota extra investering in schuldhulpverlening, 25 augustus 2020.

³⁴ Gemeente Delft, Collegebesluit Extra investering in schuldhulpverlening, 1 september 2020.

meer als bemiddelaar. Ook is er vanuit dit overleg een team van studenten opgericht om er samen met de gemeente en de TU Delft voor te zorgen dat studenten zich aan de regels zouden houden. Uitkomsten hiervan waren onder meer een poster voor studentenhuizen met de quarantaine-regels, werkgroepen, structureel overleg en preventieacties.

De coronacrisis heeft impact op het mentale welzijn van studenten in de gemeente Delft. Daarom richtte het overleg en het team studenten zich daar later in 2020 ook op. Volgens gesproken partijen worden vooral de (internationale) studenten die niet in een gemeenschappelijk huis wonen getroffen omdat zij minder contacten hebben. Daarnaast vormen de continuïteit van de verenigingen en de beeldvorming van studenten momenteel uitdagingen voor de studentenverenigingen.

“Je bent jong, gemotiveerd en wilt leren. Nu wordt dat wel afgeremd.”
Citaat respondent straatinterview

Maatschappelijke problemen

De coronacrisis vergroot maatschappelijke problemen in de gemeente Delft, net als in andere gemeenten. Betrokkenen binnen de gemeente noemen maatschappelijke problemen zoals eenzaamheid. De gemeente Delft heeft gemonitord hoe groot de eenzaamheid in de stad is tijdens de coronacrisis. Een deel van de Delftenaren voelt zich in de crisis eenzamer dan daarvoor. Dit is bijvoorbeeld te zien bij ouderen, maar ook bij jongeren en studenten.

“Het leven bestaat voornamelijk uit school; ik zit voornamelijk thuis en heb veel minder sociale contacten. Dat vind ik persoonlijk niet heel leuk.”
“Ik heb het afgelopen jaar alleen maar tv gekeken en online gewinkeld.”
Citaten respondenten straatinterview

Daarnaast is er volgens gesproken betrokkenen bij de gemeente sprake van tweedeling tussen sociaaleconomische groepen in de gemeente. Enerzijds heeft Delft een historische kern met hoogopgeleide en goed verdienende inwoners, met een bijpassend voorzieningenniveau. Anderzijds is het ook een stad met een groot aandeel sociale woningbouw. Delft heeft mede daardoor ook navenante problematiek omtrent participatie, het niet hebben van werk, zorg en ondersteuning. De coronacrisis heeft deze tweedeling versterkt, volgens de betrokkenen bij de gemeente.

4.2 Analyse

Het Rijk riep gemeenten op om zorgaanbieders financiële ruimte te bieden om de continuïteit te waarborgen tot 1 juli 2020.³⁵ De gemeente is daarin meegegaan en ondersteunt welzijnsorganisaties op verschillende manieren. De welzijnsorganisaties, ook vrijwilligersorganisaties, lieten volgens betrokkenen bij de gemeente veel creativiteit en

³⁵ Rijksoverheid, Financiële afspraken coronacrisis jeugd en Wmo, juli 2020

veerkracht zien. Dat is belangrijk om contact met de burger te houden en te laten zien dat iedereen er elkaar voor is.

Het vermoeden was dat er een toename zou zijn in meldingen van huiselijk geweld en seksuele uitbuiting bij kinderen. Dit blijkt vooralsnog niet zo te zijn. De feitelijke situatie kan anders zijn omdat de melders (zoals sociaal werkers, leraren en huisartsen) minder contact hadden met de kwetsbare gezinnen.³⁶ Ook bij de raad bestaan zorgen over het bereiken van kwetsbare groepen in de gemeente. Volgens landelijk onderzoek zijn andere aandachtspunten bij kinderen en jongeren de leerachterstanden, en de achterstanden in sociale vaardigheden en burgerschapskennis.³⁷

Vanwege de verwachting van het college dat het aantal inwoners met problematische schulden als gevolg van de coronacrisis nog verder zou stijgen, intensiverde de gemeente de schuldhulpverlening voor 2021 tot en met 2023. Volgens landelijk onderzoek is te zien dat de werkloosheid vooralsnog meevalt, maar dat zelfstandigen, mensen met een laag inkomen en zzp'ers financieel onder druk staan. Zij rapporteren vaker een verslechtering van inkomen en zelfstandigen maken zich relatief vaak zorgen over hun toekomstig inkomen.³⁸

De coronacrisis heeft effect op de mentale gezondheid van inwoners, in het bijzonder studenten. Dit blijkt ook uit landelijke onderzoeksgegevens. Met name het aandeel scholieren en studenten met een laag psychisch welbevinden nam toe. Het aandeel studenten en scholieren met een laag psychisch welbevinden is gestegen van een op vier naar een op drie. Een aandachtspunt is het psychisch welbevinden van kwetsbare groepen met een lagere sociaal-economische status (SES). Verschillen in psychisch welbevinden tussen groepen van verschillende SES kunnen groter worden door de coronacrisis als de groepen met een lagere SES harder door de economische gevolgen van de crisis geraakt worden.³⁹

In de beginperiode was er sprake van overlast en oplopende besmettingen door sommige groepen studenten. De gemeente initieerde vanwege deze overlast een wekelijks overleg met de TU, woningcorporaties en studentenverenigingen. De gesprekken zijn geïnitieerd vanwege overlast, maar zijn nu ook gericht op studentenwelzijn. Het overleg wordt door zowel de gemeente als een studentenvereniging positief ervaren. Sinds de zomer van 2020 zijn studenten zich samen met de gemeente in gaan zetten om besmettingen te voorkomen en voor het mentale welzijn van studenten. De gemeente zou graag zien dat de studentenverenigingen strenger optreden tegen overlast van leden, maar de studentenvereniging ziet zichzelf meer als bemiddelaar.

³⁶ SCP, Een jaar met corona, maart 2021

³⁷ SCP, Een jaar met corona, maart 2021

³⁸ SCP, Een jaar met corona, maart 2021

³⁹ SCP, Een jaar met corona, maart 2021

De coronacrisis vergrootte problemen die achter de voordeur aan de hand zijn en maakt de kwetsbaarheid van groepen in de samenleving zichtbaar. Dit gaat bijvoorbeeld om eenzaamheid en tweedeling in de gemeente. Ook landelijk is eenzaamheid vooral te zien bij de specifieke groepen jongeren en ouderen. De gemeente subsidieert hiervoor initiatieven van welzijnsinstellingen die zich ook richten op eenzaamheid. Daarnaast heeft de gemeente Delft te maken met een toegenomen tweedeling. De maatschappelijke samenhang wordt minder naarmate deze crisis langer duurt.⁴⁰ Het is volgens de betrokkenen belangrijk om te inventariseren hoe de coronacrisis invloed heeft gehad op deze maatschappelijke problemen. Tegelijkertijd is het ingewikkeld wat de rol van de gemeente hierin precies is.

Bevindingen

- Het Rijk riep gemeenten op om zorgaanbieders financiële ruimte te bieden om de continuïteit te waarborgen tot 1 juli 2020. De gemeente heeft hier gehoor aan gegeven.
- De creativiteit en veerkracht van Delftse welzijnsorganisaties was belangrijk om contact te houden met de inwoners en te laten zien dat mensen er voor elkaar zijn.
- Er is momenteel geen waarneembare toename in meldingen van huiselijk geweld en seksuele uitbuiting bij kinderen. De feitelijke situatie kan anders liggen.
- Leerachterstanden, achterstanden in sociale vaardigheden en burgerschapskennis bij kinderen en jongeren zijn aandachtspunten.
- De gemeente speelde in op de verwachting van groei van inwoners met problematische schulden door de schuldhulpverlening te inventariseren. Aandachtspunten zijn zelfstandigen, werklozen en mensen met een laag inkomen.
- De coronacrisis heeft effect op de mentale gezondheid van studenten. Ook het psychisch welbevinden van groepen met een lagere sociaal-economische status is een aandachtspunt.
- Na de zomer heeft de gemeente samen met onder meer studentenorganisaties en de TU een overlegstructuur opgezet om een kentering in de houding van studenten te bewerkstelligen.
- De coronacrisis versterkte maatschappelijke problemen zoals tweedeling en eenzaamheid. De rol en verantwoordelijkheden van de gemeente hierin zijn niet geheel duidelijk.

⁴⁰ SCP, Een jaar met corona, maart 2021

5. Horeca, toerisme en evenementen

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen en gevolgen van de coronacrisis voor de Delftse samenleving op het gebied van horeca, toerisme en evenementen. Paragraaf 5.1, 5.2 en 5.3 beschrijven de belangrijkste feiten en paragraaf 5.4 bevat de analyse van deze feiten uitmondend in een aantal bevindingen.

5.1 Feitenparagraaf horeca

Op 24 maart 2020 gaf het college in een memo een reactie op een brief van KHN.⁴¹ In deze brief verzocht KHN onder meer dat horeca in Delft geen precario voor terrassen en reclame af hoefden te staan en geen leges voor vergunningen van evenementen in 2020 op te leggen. Het college ging deels akkoord met genoemde deeladviezen van de KHN, zo bleek het kwijtschelden van OZB niet haalbaar.

Op 19 mei 2020 kwam het college met een voorstel aan de gemeenteraad inzake lokale economie-fiscale maatregelen.⁴² Hierin stelde het college de gemeenteraad voor om de Verordening reclamebelastingen Delft 2020 in te trekken en een eerste wijziging te doen van de Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting 2020.

Op 28 mei 2020 nam de raad een besluit over de intrekking van de eerder genoemde reclamebelastingen 2020 en een eerste wijziging van de Verordening precariobelasting 2020.⁴³ De reden van het college om deze voorstellen te doen was het (incidenteel) extra ondersteunen van de lokale economie, in dit geval de lokale horecaondernemers. De geïnterviewde horecaondernemers zeggen deze maatregelen waardevol te vinden. Ook de KHN afdeling Delft geeft aan dat deze maatregelen voor veel ondernemers waardevol zijn. Er zijn echter ondernemers die van deze maatregelen weinig voordeel hebben omdat zij geen (of kleine) terrassen hebben. Dit geldt ook voor een van de gesproken horecaondernemers. De KHN afdeling Delft geeft aan dat hier landelijk discussie over is geweest, maar dat het lastig is een (lokale) steunmaatregel te verzinnen die voor alle horecaondernemers passend is.

Op 2 juni 2020 deed het college een voorstel aan de raad over een aanpassing in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) in verband met de tijdelijke uitbreiding van terrassen.⁴⁴ Er kwamen vergunningen voor deze tijdelijke terrassen. Het college deed dit voorstel om duidelijke kaders te stellen voor vergunninghouders, belanghebbenden (zoals omwonenden) en handhavers. Over de uitbreiding van de terrassen zijn de gesproken horecaondernemers en de KHN afdeling Delft tevreden: de gemeente is soepel geweest in het uitbreiden van de terrassen en heeft dit gedaan waar het kon.

⁴¹ Gemeente Delft, memo (4208757) memo brief Koninklijke Horeca Nederland (KHN) inzake ondersteuning bij coronacrisis, 18 maart 2020.

⁴² Gemeente Delft, raadsvoorstel (426477) aan de gemeenteraad inzake lokale economie-fiscale maatregelen, 19 mei 2020.

⁴³ Gemeente Delft, raadsvoorstel (4267483) intrekking Verordening reclamebelastingen 2020 en eerste wijziging Verordening precariobelasting.

⁴⁴ Gemeente Delft, raadsvoorstel (2023456) inzake aanpassing Algemene Plaatselijke Verordening voor Delft i.v.m. tijdelijke uitbreiding terrassen, 2 juni 2020.

Op 23 juni 2020 deed het college een voorstel aan de raad over het nultarief leges tijdelijke terrasuitbreiding.⁴⁵ Hierin vroeg het college de raad om de derde wijziging van de Verordening op de heffing en de invordering van leges 2020 vast te stellen.

Na de landelijke persconferentie op 18 september 2020 werd een deel van de eerdere versoepelingen teruggedraaid. Zo werd bijvoorbeeld het aantal personen dat binnen mocht samenkomen teruggebracht van 100 naar 40 en moest de horeca om 01.00 uur dicht. Op 14 oktober 2020 werd een nieuwe noodverordening afgekondigd. Het land ging in gedeeltelijke lockdown, die onder andere de sluiting van eet- en drinkgelegenheden tot gevolg had.⁴⁶

Op 4 november 2020 stuurde de KHN afdeling Delft een brief aan de raad over steun voor de Delftse Horeca.⁴⁷ In relatie tot deze brief informeerde de Regionale Belasting Groep dat ze de bij AMvB vastgestelde percentages voor invorderingsrente van het Rijk (0,01%) bleven volgen.

Op 10 november 2020 stuurde de burgemeester een brief aan de raad over de handhaving van corona-maatregelen, in het bijzonder met betrekking tot de boa's in burger.⁴⁸ KHN afdeling Delft liet zich kritisch uit over deze manier van handhaving bij horecaondernemers. Door de inzet van boa's in burger door de gemeente was het volgens de KHN afdeling Delft lastiger om het gesprek tussen boa's en horecaondernemers plaats te laten vinden. Deze gesprekken waren vóór de inzet van boa's in burger wel mogelijk, en waren volgens de KHN afdeling Delft nodig omdat de regels interpretatiegevoelig zijn. Bovendien is het inzetten van boa's in burger niet overlegd met horecaondernemers en KHN afdeling Delft. De gemeente heeft achteraf aangegeven dat het fout was om dit zonder overleg te doen.

Tot slot verzocht de horeca het college om nieuwe beleidsregels om tijdens de wintermaanden de terrassen te mogen bebouwen en de extra terrasruimte te mogen gebruiken.⁴⁹ Op 5 januari 2021 stemde het college hiermee in.⁵⁰ Echter, in de winterperiode van 2020/2021 was de horeca nog steeds gesloten en zijn de beleidsregels daarom niet in de praktijk gebracht.

Binnenstadoverleg

De gemeente organiseerde een binnenstadoverleg met de binnenstadsmanager en een vertegenwoordiging van de horeca en de ondernemers in Delft. In dit overleg is gekeken naar de invulling van de maatregelen. Zo kon de gemeente toestemming geven voor grotere terrassen, maar dit zou ook invloed hebben op bijvoorbeeld de warenmarkt. De gemeente stuurde daarom op het maken van een set afspraken die voor zowel de

⁴⁵ Gemeente Delft, collegevoorstel (4294702) aan de raad inzake nultarief leges tijdelijke terrasuitbreiding, 23 juni, 2020.

⁴⁶ Gemeente Delft, actuele stand van zaken corona november 2020, 11 november 2020.

⁴⁷ Gemeente Delft, brief Regionale Belastinggroep percentage invorderingsrente, 30 november 2020.

⁴⁸ Gemeente Delft, brief burgemeester aan de raad over boa's in burger, 10 november 2020.

⁴⁹ Gemeente Delft, memo (4442017) aan het college over nieuwe beleidsregels voor extra terrassen en winterproof maken reguliere terrassen, 17 december 2020.

⁵⁰ Gemeente Delft, Collegevoorstel (442016) winterterrassen en extra terrasruimte, 5 januari 2021.

horecaondernemers als de warenmarkt goed te doen was. De lokale afwegingen gingen in de eerste fase goed. Later, toen de situatie langer ging duren en er strenge regels golden voor alle ondernemers, werd het lastiger en ontstonden er spanningen, onder meer omdat de ondernemers juist bezoekers wilden trekken en de gemeente niet. De verschillende belangen leidden zowel tot spanningen tussen de ondernemers en de gemeente, als ook tussen de ondernemers onderling. Daardoor was het maken van de belangenafweging soms lastiger voor ondernemers en de gemeente.

5.2 Feitenparagraaf toerisme

De Porceleyne Fles is een voorbeeld van een toeristische attractie in Delft die hard is geraakt door de coronacrisis. Het bezoekersaantal is in 2020 gedaald van 140.000 naar 20.000 bezoekers. Hoewel de tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen voor maatschappelijke organisaties (zie paragraaf 6.1) zich hoofdzakelijk richtte op organisaties zonder winstoogmerk, mocht de Porceleyne Fles hier toch gebruik van maken. Het college gebruikte voor de Porceleyne Fles de hardheidsclausule (een uitzondering om als bestuursorgaan van een beleidsregel af te wijken) omdat de organisatie volgens het college een cruciale betekenis heeft voor de bezoekerseconomie van Delft en de culturele sector.⁵¹ In 2020 heeft de Porceleyne Fles € 80.000,- aan subsidie ontvangen.⁵²

In Delft fungeert Het Platform Toerisme Delft als ‘denktank’ bestaande uit instellingen en organisaties die actief zijn in het toerisme in Delft: de hotelsector, horeca, toeristische instellingen, detailhandel en de gemeente. De gemeente heeft met een ambtenaar zitting in het Platform Toerisme Delft. Het Platform Toerisme Delft richt zich vooral op de lange en middellange termijn (Visie Toerisme Delft 2030).

Daarnaast is in coronatijd (april 2020) de Taskforce Herstelplan Bezoekerseconomie opgericht. Dit was de centrale plek waar initiatieven ten aanzien van de coronacrisis werden besproken. De taskforce richt zich met name op de korte en middellange termijn.⁵³ De ambtelijke vertegenwoordiging uit het Platform zat ook in de taskforce, evenals een vertegenwoordiger van de toeristische instellingen. Het herstelplan heeft als doel het faciliteren van duurzaam herstel van de bezoekerseconomie en de daarbij behorende werkgelegenheid, en richt zich op meerdere sectoren (niet alleen op de toeristische sector). De gemeente heeft budget beschikbaar gesteld voor de taskforce bezoekerseconomie. In coronatijd heeft de taskforce bezoekerseconomie diverse initiatieven in de stad ondersteund, zoals de blauwe lopers. Het Platform heeft over verschillende initiatieven mede geadviseerd.

5.3 Feitenparagraaf evenementen

Zoals te lezen in de raadsinformatiebrief van 7 juli 2020 over de stand van zaken⁵⁴, mochten vanaf 1 juli vanwege versoepelingen weer maximaal 100 mensen binnen samenkomen en buiten maximaal 250 mensen. De meeste zomerevenementen waren in

⁵¹ Gemeente Delft, Nota aan het college over subsidie coronamaatregelen, 6 januari 2021.

⁵² Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief verlenging en wijziging tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke organisaties, 7 december 2020.

⁵³ Gemeente Delft, beeldvormende sessie Herstelplannen lokale economie, 21 januari 2021.

⁵⁴ Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief, Actuele stand van zaken corona, 7 juli 2020.

een eerdere fase al afgelast. Dit betekende in de praktijk dat er alleen ruimte was voor kleinschalige evenementen met een versnelde procesgang. Doordat de terrassen uitgebreid waren, was de ruimte voor evenementen in de stad echter beperkt.

De evenementenindustrie is hard getroffen. De evenementensector is voor de gemeente daarom een zorgpunt. De gemeente is coulant omgegaan met de eventensubsidies voor 2020. Als evenementen door corona werden geannuleerd, konden organisatoren de al gemaakte kosten opvoeren en subsidie daartoe laten vaststellen zonder verantwoording van de (vóór coronatijd) gevraagde prestaties van de gemeente.⁵⁵ Organisatoren kregen in het geval van annulering de keuze om hun geplande evenement in 2021 uit te voeren, of dit op een alternatieve manier te doen (bijvoorbeeld online). Organisatoren van geannuleerde evenementen waar uitstel of alternatieve programmering niet mogelijk bleek (bijvoorbeeld door last minute annulering) hadden de mogelijkheid om de reeds gemaakte kosten tot een maximum van de verstrekte subsidie op te voeren.

Grondslag voor het verlenen van vergunningen voor evenementen in coronatijd vanuit de gemeente waren de landelijke richtlijnen, die telkens aan verandering onderhevig waren. De gemeente vroeg organisaties die evenementen wilden organiseren verschillende varianten van plannen in te dienen en keek dan welk van de plannen mogelijk was.

5.4 Analyse

Algemeen

De horeca-, toerisme- en evenementensector kenmerken zich door de samenkomst van grote groepen mensen die onderling positieve interactie hebben. In coronatijd zijn deze samenkomsten niet of nauwelijks op een 'reguliere' manier mogelijk geweest. De landelijke maatregelen om besmettingen met het virus te voorkomen waren erop gericht om menselijk verkeer en drukte in te perken. Aangezien de kern van horeca, toerisme en evenementen de samenkomst van (grote) groepen mensen is, zijn deze sectoren daarom moeilijk verenigbaar met infectieziektebestrijding en -preventie. Hoewel de gemeente in coronatijd heeft geprobeerd te stimuleren dat het bezoek aan Delft enigszins op peil bleef, was dat lastig voor de gemeente omdat zij ook niet te veel bezoekersstromen wilde.

Horeca

Horecaondernemers zijn hard geraakt door de coronacrisis. Voor de gesproken horecaondernemers is dat niet anders: inkomsten zijn weggevallen, en alleen in de zomerperiode van 2020 hebben ondernemers inkomsten gehad. Hoewel horecaondernemers ideeën hebben voor alternatieve activiteiten, bijvoorbeeld het doen van digitale bierproeverijen en het verkopen van bierpakketten, leveren deze activiteiten weinig op.

Uit de gesprekken met de horecaondernemers blijkt dat het wegvallen van inkomsten vooral wordt opgevangen door Rijksmaatregelen. De gemeente heeft ook voor deze sector vooral een belangrijke loketfunctie vervuld zodat ondernemers zo snel mogelijk

⁵⁵ Gemeente Delft, tweede financiële vertaling impact coronacrisis 2020 Gemeente Delft, 1 oktober 2020.

hun aanvragen voor Rijksmaatregelen konden indienen en financiële ondersteuning kregen. De maatregelen die de gemeente voor horecaondernemers heeft genomen (terrassenuitbreiding, kwijtscheldingen), worden door de ondernemers gewaardeerd. Uit de gesprekken komt wel naar voren dat een deel van de horecaondernemers hier minder baat van heeft dan anderen, gezien het ontbreken van een terras bij sommige ondernemers.

De gesproken horecaondernemers zijn tevreden over het regelmatige contact en de betrokkenheid van de gemeente (wethouders, burgemeester, ambtenaren). De KHN afdeling Delft spreekt regelmatig met de gemeente en heeft ook contact met raadsleden. De mate van invloed van de KHN afdeling Delft in deze gesprekken is beperkt tot bijvoorbeeld (kleine) wijzigingen in kwijtschelding van regionale belastingen. Dit komt volgens de KHN afdeling Delft vooral doordat de invloed van de gemeente op wat landelijk besloten wordt klein is: de burgemeester kan alleen in beperkte mate signalen doorspelen via de veiligheidsregio.

Een verbeterpunt voor de gemeente ligt in de handhavingsstrategie als het gaat om de boa's in burger. KHN afdeling Delft is kritisch over de wijze waarop de gemeente hen heeft ingezet, en het feit dat zij en horecaondernemers niet in het proces zijn betrokken.

Verder heeft de gemeente een structuur opgezet om belangen in de binnenstad naast elkaar te leggen en lokale afwegingen te maken. De belangenafweging werd lastiger naarmate de situatie langer duurde. Dit kan komen doordat in het begin van de coronacrisis nog een gevoel van toegenomen saamhorigheid in Nederland was. Wanneer een crisis langer duurt legt dit druk op de lange termijn voor mensen en worden tegengestelde belangen zichtbaar.⁵⁶

Toerisme

Aangezien Delft een redelijk grote toeristeninstroom heeft, die voor een groot deel is komen stil te liggen, is de toeristensector ook een zorg voor de gemeente. De toeristische sector is veelomvattend: hieronder vallen horeca, hotels en toeristische instellingen. Ook voor deze sector is de steun die de gemeente kan bieden beperkt. Voor een enkele toeristische instelling heeft de gemeente steun geboden door middel van de tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke organisaties. Hiervan is de Porceleyne Fles een voorbeeld.

Het Platform Toerisme Delft speelt een adviserende rol voor de gemeente, en heeft een functie als denktank. Het overleg tussen de partners onderling en met de gemeente heeft nut gehad, maar de crisis duurt veel langer dan verwacht. Het effect van de samenwerking van het platform met de gemeente en onderling tussen verschillende partners wordt pas zichtbaar als de toeristische attracties weer open mogen. Binnen de taskforce herstelplan bezoekerseconomie bedenkt de gemeente in samenwerking met ondernemers hoe de bezoekerseconomie van de stad kan worden hersteld. De toeristische sector maakt daar

⁵⁶ SCP, Een jaar met corona, maart 2021

een belangrijk onderdeel van uit. De gemeente zit als facilitator in de taskforce en de ondernemers hebben een actieve rol in de samenwerking.

Evenementen

Over de evenementensector heeft de gemeente zorgen omdat deze hard is geraakt door de coronacrisis doordat er nauwelijks evenementen mochten plaatsvinden. Voor de evenementensector heeft de gemeente vooral een rol gespeeld in het meedenken met organisaties hoe evenementen (vooral in de zomer) toch op een kleinschalige manier of online plaats konden vinden. Daarvoor moesten organisatoren plannen bij de gemeente indienen. Een mogelijke valkuil hierbij is dat vooral de organisatoren die bekend zijn met de gang van zaken bij de gemeente de juiste weg weten te bewandelen, bijvoorbeeld doordat zij al goed contact met wethouders hadden. Organisatoren die de weg binnen de gemeente moeilijker vinden, hebben daardoor mogelijk minder de kans gehad om hun evenement (op een alternatieve manier) plaats te laten vinden.

De gemeente is ook coulant omgegaan met de evenementensubsidies van 2020. Evenementen-organisatoren konden het deel van de subsidie behouden dat betrekking had op kosten die ze al gemaakt hadden. Bij de structurele subsidies is er ook coulance in de prestaties toegepast.

Organisatoren kregen de keuze om hun geplande evenement in 2021 uit te voeren, of dit op een alternatieve manier te doen.

Algemene bevindingen

- Horeca, toerisme en evenementen zijn in Delft in ernstige mate geraakt doordat de landelijke coronamaatregelen erop waren gericht om het samenkomen van groepen mensen te voorkomen.
- De gemeente had te maken met een dilemma: Aan de ene kant wilde de gemeente de horeca-, toerisme- en evenementensector ondersteunen om bezoekers te trekken, maar aan de andere kant ook drukte in Delft vermijden.

Bevindingen horeca

- De gemeente heeft maatregelen genomen om horecaondernemers te ondersteunen zoals het mogelijk maken van terrassenuitbreiding en het kwijtschelden van belastingen.
- De horecaondernemers en KHN afdeling Delft zijn over het algemeen tevreden over de door de gemeente genomen maatregelen.
- Gesproken horecaondernemers en KHN afdeling Delft zijn positief over de nauwe betrokkenheid van de gemeente. De gemeente vraagt horecaondernemers hoe het gaat, en wijst hen actief op (nieuwe) ondersteuningsmaatregelen (o.a. TONK).
- De afweging en keuze van de gemeente op het vlak van toezicht en handhaving voor de inzet van boa's in burger, leidde tot ontevredenheid bij horecaondernemers en KHN afdeling Delft.
- De gemeente heeft de structuur opgezet om belangen in de binnenstad naast elkaar te leggen en lokale afwegingen te maken. De belangenafweging werd lastiger naarmate de situatie langer duurde.

Bevindingen toerisme

- De taskforce bezoekerseconomie heeft in coronatijd initiatieven in de stad ondersteund. Het Platform Toerisme Delft heeft als adviseur voor de gemeente en denktank een belangrijke rol gespeeld voor de toeristensector in Delft.
- De gemeente heeft oog voor het herstel van de Delftse toeristische sector, zo blijkt onder meer uit het herstelplan bezoekerseconomie.

Bevindingen evenementen

- De gemeente is coulant omgegaan met de evenementensubsidies van 2020.
- Bij het verlenen van evenementenvergunningen ging de gemeente uit van landelijke richtlijnen en vroeg organisatoren verschillende varianten van plannen in te dienen.

6. Detailhandel en andere ondernemers

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste gevolgen van de coronacrisis voor de detailhandel en andere ondernemers en de rol die de gemeente daarbij speelde. Paragraaf 6.1 beschrijft de belangrijkste feiten en paragraaf 6.2 bevat de analyse van deze feiten uitmondend in een aantal bevindingen.

6.1 Feitenparagraaf detailhandel en andere ondernemers

Ondersteuning ondernemers

De gemeente voerde tijdens de coronacrisis de Rijksregelingen zoals de Tozo en de TONK uit. De gemeente heeft van ondernemers in de gemeente Delft gehoord dat de gemeente dit snel opgezet heeft. Ook gesproken ondernemers bevestigden dit. Daarnaast had de gemeente een rol in de informatievoorziening naar ondernemers via de website van de gemeente Delft. Burgemeester en wethouders hebben in de coronacrisis nauw contact gehouden met ondernemers om ze te wijzen op regelingen, maar ook om hoop en perspectief te bieden. Daarnaast gebruikt de gemeente het platform Chainels voor landelijke en lokale informatievoorziening aan het Delftse bedrijfsleven. Ook heeft de gemeente online platformen Support voor Ondernemers en Support Delft waar ondernemers hulp kunnen vragen of aanbieden. De vier gemeentelijke accountmanagers zijn beschikbaar voor vragen van ondernemers. Ten slotte is de gemeente Delft in samenwerking met het Delftse bedrijfsleven aan het kijken wat de mogelijkheid is om herstel van deze crisis te versnellen.⁵⁷

Lokale maatregelen voor de gemeente Delft betroffen onder meer de lokale belastingen. Op 24 maart 2020 besloot het college om lokale maatregelen die betrekking hadden op lokale belastingen en de lokale economie zouden kunnen ondersteunen te inventariseren.⁵⁸ De Regionale Belasting Groep (RBG) werd door het college aangewezen als de verantwoordelijke uitvoerder van deze inventarisatie. Uit de inventarisatie kwam onder meer dat de mogelijkheden voor kwijtschelding van de OZB wettelijk beperkt waren, maar dat uitstel mogelijk was. Op 19 mei 2020 kwam het college met een voorstel aan de gemeenteraad inzake lokale economie-fiscale maatregelen.⁵⁹ Hierin stelde het college de gemeenteraad voor om de Verordening reclamebelastingen Delft 2020 in te trekken. De kosten van € 235.000,- werden in eerste instantie bekostigd uit de algemene reserve. Later vond per raadsbesluit een verrekening plaats met de coronareserve.

Voor enkele branches zijn specifieke besluiten genomen. Zo besloot het college op 24 maart 2020 over noodmaatregelen voor de logistiek naar aanleiding van brieven van het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, en brancheorganisaties voor transport, handel en logistiek Nederland. In de brieven stond het verzoek om venstertijden te verruimen en nachtelijke bevoorrading toe te staan ten bate van de transport- en logistieksector. Het college ging akkoord met de genoemde adviezen in de nota.⁶⁰

⁵⁷ Gemeente Delft, Reactiebrief (4232284) maatregelen Coronacrisis, 16 april 2020.

⁵⁸ Gemeente Delft, memo (4208656) mogelijkheden van lokale belastingen i.v.m. gevolgen corona problematiek, 19 maart 2020.

⁵⁹ Gemeente Delft, raadsvoorstel (426477) aan de gemeenteraad inzake lokale economie-fiscale maatregelen, 19 mei 2020.

⁶⁰ Gemeente Delft, nota (4223234) noodmaatregelen logistiek, 23 maart 2020.

De gemeente zag het als haar rol de Delftse kracht te verbinden en faciliteren, door de initiatieven gericht op onder andere het stimuleren van lokaal inkopen, te ondersteunen.⁶¹ Een voorbeeld van een initiatief waren de blauwe lopers. Daarbij konden geopende ondernemers een blauwe loper voor hun ingang leggen. De gemeente wilde de initiatieven ook structureren, en heeft hiervoor twee taskforces opgezet om de initiatieven samen met de stad te beoordelen. Het proces rondom het structureren van initiatieven loopt nog steeds.

Zoals in hoofdstuk 3 geschetst hadden ondernemers in de binnenstad te maken met beperkende coronamaatregelen, bijvoorbeeld over het niet mogen plaatsen van reclameborden op straat. Dit leidde in sommige gevallen tot frictie, maar volgens de gemeente namen de meeste ondernemers hun verantwoordelijkheid en werden de maatregelen nageleefd.

Warenmarkt

Tijdens de coronacrisis kon de warenmarkt doorgang blijven vinden. Dit gold alleen voor de food-sector. Er was één uitzondering in maart, toen het te druk was. De non-foodsector mocht door landelijke maatregelen lange tijd niet op de markt staan. De omzet van de foodsector van de markt heeft niet geleden onder de coronacrisis, maar is volgens de marktmanager zelfs gestegen. Non-food heeft lange tijd geen omzet gehad, en dit was ook in de zomerperiode waarin zij open mochten matig.

Elke week had de gemeente een overleg met de marktmanager over de invulling van de coronamaatregelen en om de veiligheid van de bezoekers te waarborgen. Zo is de markt verplaatst naar een ander terrein en is er eenrichtingsverkeer aangebracht. Het uitgangspunt voor de gemeente was dat de warenmarkt een zelfstandig orgaan is. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor naleving van de landelijke regels. In het begin van de crisis plaatsten marktondernemers een medewerker met een geel hesje die er bij de desbetreffende stand voor zorgde dat mensen afstand hielden in de rijen. Daarnaast heeft de markt drie gastheren/gastvrouwen op drukke punten op de markt neergezet om te zorgen dat de bezoekersstroom van de wachtstroom gescheiden werd.

De gesprekken verliepen in goede harmonie. Er was op een aantal punten een meningsverschil over de manier van toezicht en handhaving op de markt. Daarnaast werd het eenrichtingsverkeer ingevoerd zonder dit vooraf te communiceren aan de Stichting Marktpromotie Delft, de marktmanager en ondernemers. Ook was er een meningsverschil over de financiering van deze maatregel. In eerste instantie moest de markt dit zelf bekostigen, terwijl het vanuit de gemeente werd opgelegd. De lasten voor de handhaving bedroegen in 2020 ongeveer € 35.000,- voor de markt. Dit ging voornamelijk om het plaatsen van dranghekken en inzet van personeel. De gemeente heeft vanaf 1 januari 2021 de kosten voor het eenrichtingsverkeer op zich genomen.

⁶¹ Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief Actuele stand van zaken corona november 2020, 11 november 2020

6.2 Analyse

De gemeente heeft voor ondernemers in de gemeente vooral een belangrijke rol gespeeld in het uitvoeren van Rijksregelingen zoals de Tozo en de TONK. De snelheid waarmee de gemeente (nieuwe) Rijksregelingen uitvoert is daarbij belangrijk, omdat de Rijksregelingen de grootste impact hebben op individuele ondernemers en bijdragen aan de ‘overlevingskans’ van hun bedrijf. Dit verschilt per gemeente. De gemeente hoorde van ondernemers dat de gemeente dit snel geregeld heeft. Het idee achter deze regelingen was ook dat de gemeentes ondernemers snel kon helpen. De werkloosheid en faillissementen vallen vooralsnog mee in de gemeente Delft. Een risico is dat dit groeit als de Rijkssteun wegvalt.

“Je verdient helemaal niks. Gelukkig is er de Tozo-regeling, anders was ik failliet.”

Citaat respondent straatinterview

Ook heeft de gemeente een belangrijke rol in de informatievoorziening naar ondernemers toe. Daarnaast ondersteunt de gemeente de ondernemers door het niet opleggen van reclamebelasting.

De burgemeester, het college en betrokken ambtenaren hebben ingezet op rechtstreeks en intensief contact met ondernemers. Ze spraken ondernemers aan op hun medeverantwoordelijkheid om de stad open te houden. Het was zoeken naar een balans tussen toezicht en handhaving en de leefbaarheid van de stad (zie ook hoofdstuk 3). Het directe contact werd gewaardeerd. Voor ondernemers waren diverse maatregelen moeilijk te accepteren. In veel gevallen ging de discussie over het toezicht en handhaving in de gemeente Delft. Er waren meningsverschillen over de invulling van de coronamaatregelen tussen de (markt)ondernemers en de gemeente. Hierbij ging het onder meer om de invoering en financiering van het eenrichtingsverkeer op de markt.

Bevindingen

- De gemeente heeft in de ondersteuning van ondernemers vooral een belangrijke rol in het uitvoeren van Rijksregelingen en de informatievoorziening. De gemeente Delft heeft de steun aan ondernemers snel opgezet.
- De gemeente ondersteunt de ondernemers onder meer door het niet opleggen van reclamebelasting.
- Zowel bestuurlijk als ook ambtelijk was er intensief contact met ondernemers in de stad. Ondernemers waardeerden de rechtstreekse contacten. Dat neemt niet weg dat er ook enkele meningsverschillen waren over de invulling van de coronamaatregelen.

7. Cultuur en sport

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen en gevolgen van de coronacrisis voor de Delftse samenleving op het gebied van cultuur en sport. Twee organisaties, Theater de Veste en Museum Prinsenhof, worden ter illustratie in dit hoofdstuk uitgelicht. Paragrafen 7.1 en 7.2 beschrijven de belangrijkste feiten en paragraaf 7.3 bevat de analyse van deze feiten uitmondend in een aantal bevindingen.

7.1 Feitenparagraaf cultuur

Opstart maatregelen

Op 12 mei 2020 beantwoordde het college schriftelijke vragen van een raadsfractie ten aanzien van cultuurparticipatie in tijden van corona.⁶² Hieronder viel de mogelijkheid om net als voor sport ook deelname aan cultuur weer mogelijk te maken voor de jeugd. In haar antwoord gaf het college aan dat dit mogelijk is mits in de uitwerking (van cultuuractiviteiten) dezelfde criteria zouden gelden als voor buitensport.

In een brief van het college van 7 juli 2020 aan de Cultuurtafel Delft gaf het college een overzicht van maatregelen die de gemeente nam voor culturele instellingen.⁶³ Dit waren de volgende maatregelen: de uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen, de uitstel van betaling van huren, de kwijtschelding van huren voor drie maanden (indien de organisatie een huurcontract had met de gemeente Delft) en coulance ten aanzien van de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de subsidiebeschikkingen.

Huurkwijtschelding

De raad besloot op 9 juli 2020 om de huur en erfpacht van diverse maatschappelijke organisaties in de periode maart tot en met mei 2020 kwijt te schelden.⁶⁴ Het betrof een bedrag van € 510.000,-. De gemeente wilde met deze maatregel een voorbeeld geven en andere verhuurders stimuleren dit voorbeeld te volgen. Ook speelde een rol dat zonder deze kwijtschelding mogelijk het voortbestaan van organisaties in gevaar zou komen, waardoor de gemeente ook de financiële verliezen van oninbare huren zou moeten dragen en er leegstand dreigde. Alleen organisaties die een huurrelatie met de gemeente hadden kwamen in aanmerking. Voor cultuur was het advies om 100 procent huur kwijt te schelden gedurende drie maanden. Dit betrof onder meer atelierpanden, theaters en presentatie-instellingen.

⁶² Gemeente Delft, beantwoording schriftelijke vragen (4258944) ingevolge ex artikel 39 Reglement van orde gemeenteraad m.b.t. cultuurparticipatie en cultuureducatie in tijden van corona, 12 mei 2020.

⁶³ Gemeente Delft, brief van het college aan de Cultuurtafel (4317515): 'Covid-19-crisis raakt het Delftse culturele leven hard', 7 juli 2020.

⁶⁴ Gemeente Delft, Raadsvoorstel en – besluit Kwijtschelding van huur en erfpacht van gemeentelijke objecten, 9 juli 2020.

Theater de Veste

Theater de Veste is een voorbeeld van een culturele organisatie die drie maanden huur kwijtgescholden heeft gekregen door de gemeente voor 2020. Doordat De Veste huurkijtschelding van de gemeente kreeg in plaats een subsidie, kon De Veste ook gebruikmaken van het Fonds Podiumkunsten. Daarnaast maakte het theater gebruik van het Cultuurfonds met een kickstartregeling. Dit is een werkwijze die ook door culturele instellingen in andere gemeenten zo werd toegepast.

De coronamaatregelen hebben op theater De Veste een grote impact gehad, net als op veel andere culturele instellingen. Het organiseren van voorstellingen in coronatijd was niet mogelijk, of met een zeer beperkt aantal bezoekers. Om te voldoen aan de landelijke richtlijnen kon De Veste subsidie aanvragen om het theater anders in te richten. Daar heeft de Veste ook op in gezet. Het was voor de Veste daarom een tegenvaller toen in juni 2020 het nieuws kwam dat er maar dertig bezoekers bij voorstellingen mochten zijn. De Veste had gerekend op 100 bezoekers, wat mogelijk was met inachtneming van de anderhalve meter. Pas later in de zomer werd het mogelijk om 100 bezoekers te ontvangen.

Ondanks het beperkte aantal bezoekers wilde De Veste graag open zijn en activiteiten voeren voor inwoners van Delft en omstreken om het contact met het publiek te onderhouden. Daar was ook financiële ondersteuning voor vanuit de gemeente en verschillende fondsen. In sommige gevallen waren artiesten of gezelschappen niet in staat om voor dertig personen te spelen. Van juni tot en met november 2020 is er wel een aantal voorstellingen geweest. Deze voorstellingen werden door het publiek goed ontvangen en de coronaproof theaterervaring werd met een 8,7 beoordeeld door de bezoekers. Hoewel het fijn was dat de Veste open was, leverden deze voorstellingen financieel nauwelijks iets op.

Op 5 november 2020 gaf theater De Veste via een brief aan dat ze de eerdere financiële tegemoetkoming in 2020 nog niet nodig hadden gehad, maar dat de uitdaging in 2021 zou liggen. Daarom vroeg het theater het college om zekerheid en steun vanwege een tekort in de begroting 2021, bijvoorbeeld in de vorm van een garantstelling voor huurkijtschelding. Het college gaf daarop aan theater de Veste aan notie te nemen van het risico op het tekort en tezamen met het theater naar oplossingen te zoeken. Daarbij houden beiden de continuïteit van het theater voor ogen.¹

Museum Prinsenhof

Net als theaters, mochten ook musea geen of veel minder bezoekers ontvangen. Het museum Prinsenhof heeft daarom aanpassingen moeten doen aan de route in het toegangsbeleid. Ook leidde de grote vermindering in bezoekers tot minder inkomsten. Voor het Prinsenhof leidde dat niet tot een directe consequentie voor de liquiditeitspositie omdat het een gemeentelijk museum is. Voor veel andere musea is dat anders. Dat geeft aan de ene kant comfort voor het Prinsenhof, maar aan de andere kant zet de terugval in inkomsten van het museum de gemeentefinanciën onder druk. Het museum kan daardoor direct of indirect te maken krijgen met eventuele bezuinigingen die nodig zijn om de gemeentefinanciën weer op orde te brengen.

Tijdens corona was er een verandering in bezoekersgroepen van het Prinsenhof. Traditioneel zijn museumbezoekers vooral oudere Nederlanders en internationale bezoekers. Internationaal bezoek had het museum in coronatijd niet meer. Ouderen zijn wat terughoudend in het bezoek vanwege het gezondheidsrisico. Daarnaast zijn ze vaak afhankelijk van openbaar vervoer en kunnen ze in de coronacrisis minder makkelijk reizen. De bezoekers tijdens coronatijd waren vooral jonge gezinnen.

Tijdelijke subsidieregeling

Bovenop de bovengenoemde maatregelen besloot het college op 14 juli 2020 tot het instellen van een tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke instellingen.⁶⁵ De subsidieregeling vormt een aanvulling op bestaande regelingen en het college wilde door het beschikbaar stellen van een bedrag van uiteindelijk € 500.000,- maatschappelijke organisaties ondersteunen die een cruciale betekenis hebben voor de maatschappelijke en publieke economische infrastructuur van Delft op het gebied van cultuur, erfgoed, sport en kinderboerderijen. Per organisatie was afhankelijk van diverse criteria eenmalig € 50.000,- tot € 80.000 beschikbaar. De subsidieregeling was breed toegankelijk voor de maatschappelijke instellingen. Een van de eisen van de regeling was dat organisaties 50 procent van hun eigen vermogen zouden inzetten om gebruik te kunnen maken van de regeling.⁶⁶

In de beginperiode dat de subsidieregeling in werking trad waren het vrijwel alleen gesubsidieerde partijen vanuit cultuur die aanvragen indienden bij de gemeente (zie bijlage 2 voor een overzicht). De meeste organisaties hadden al een subsidierelatie met de gemeente. Uitzonderingen zijn kinderboerderijen, de Porceleyne Fles en twee maatschappelijke ondernemingen die zich bezighouden met re-integratie (zie hoofdstuk 4); zij hebben ook een subsidie ontvangen.

⁶⁵ Gemeente Delft, Collegebesluit Subsidieregeling corona maatregelen maatschappelijke organisaties, 14 juli 2020.

⁶⁶ Gemeente Delft, Collegebesluit Subsidieregeling corona maatregelen maatschappelijke organisaties, 14 juli 2020.

Uit een enquête onder organisaties die de subsidieregeling hebben gebruikt blijkt dat men tevreden is over de ondersteuning en het meedenken vanuit de gemeente, op een enkeling na waarvan de aanvraag is afgewezen.

Het college heeft de subsidieregeling op 12 januari 2021 verlengd en deze verruimd en versoepeld. Het college informeerde de raad hierover op 14 januari 2021.⁶⁷ De bedragen die organisaties kunnen aanvragen zijn verhoogd, en waar organisaties in 2020 50 procent van hun eigen vermogen moesten inzetten, is dat in 2021 verlaagd naar 25 procent. De organisaties die beroep kunnen doen op de subsidieregeling zijn uitgebreid met sociaal ondernemers en maatschappelijke initiatiefnemers, buurthuizen, verhuurders van recreatieve en culturele ruimten, dierenopvang en scouting.

“Ik vond het heerlijk: in de bioscoop zat je maar met 30 man in een grote zaal.”

“Ik was het afgelopen jaar niet gericht op bioscoop of theater en als het nog niet fijn voelt laat ik het ook nu nog maar even zitten.”

Citaten respondenten straatinterviews

Regeling voor makers

Het Rijk heeft in 2020 aandacht voor makers van theater, muziek, beeldende kunst en andere cultuuruitingen gevraagd en gemeenten de opdracht en het budget gegeven om dit uit te werken. Subsidies richten zich in 2020 op instellingen die het werk van makers laten zien, maar de makers zelf worden daarmee nog nauwelijks ondersteund. De gemeente heeft een kader geschetst voor de ondersteuning van makers en het culturele veld gevraagd hoe zij vinden dat dit het beste zou kunnen. Hier is in 2020 voornamelijk € 200.000 voor gereserveerd vanuit de coronareserve voor 2021. Voor het college is het belangrijk dat het werk van makers zichtbaar is en blijft voor publiek, en het college wil zich ook richten op makers in de regio. In 2021 is er een regeling die zich richt op de makers van theater, muziek, beeldende kunst en andere cultuuruitingen. Dit moeten makers zijn die echt getroffen worden door de coronacrisis en het moet gaan om de broodwinning van iemand.

7.2 Feitenparagraaf sport

Op 21 april 2020 informeerde het college met een brief Delftse sportverenigingen en -stichtingen over landelijke en lokale steunmaatregelen.⁶⁸ De noodverordening van 1 juli 2020 zorgde voor een versoepeling van de maatregelen. Het college informeerde de raad op 7 juli 2020 met een raadsinformatiebrief over de stand van zaken.⁶⁹ In deze brief sprak het college uit dat er minder sprake was van een crisissituatie. Per 1 juli was naast de buitensport ook de binnensport weer toegestaan. Binnensportaccommodaties, waaronder sportscholen, mochten hun deuren weer openen en wedstrijden en toernooien waren weer mogelijk.

⁶⁷ Raadsinformatiebrief (4455979) verlenging en wijziging tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke organisaties, 14 januari 2021.

⁶⁸ Brief college (4239301) aan sportverenigingen en -stichtingen in Delft, 21 april 2020.

⁶⁹ Gemeente Delft, Raadsinformatiebrief, Actuele stand van zaken corona, 7 juli 2020.

Sportverenigingen kregen in de loop van de coronacrisis te maken met meerdere aanscherpingen en versoepelingen, bijvoorbeeld over het toegestane aantal sporters, verschillen tussen jeugd en volwassenen, mogelijkheden tot competitie en aanwezigheid van toeschouwers. Deze variatie was lastig voor sportverenigingen en voor de gemeente. De sportkoepels hebben volgens het college een goede rol gespeeld; als er een nieuwe maatregel van het Rijk kwam, dan hadden ze dit snel vertaald. In de crisisfase had de gemeente nauw contact met verenigingen. De gemeente was ervoor verantwoordelijk om sportclubs te vragen plannen in te dienen waarmee clubs moesten laten zien dat ze voldeden aan coronarichtlijnen; het zogeheten Protocol verantwoord sporten.⁷⁰ De gemeente moest een andere pet opzetten en bepalen of sportclubs wel voldeden aan coronarichtlijnen. De plannen zijn snel behandeld door de gemeente. Een enkele vereniging moest haar aanvraag nog aanpassen.

“Hiervóór ging ik naar fitness, maar dat gaat nu nog steeds niet.”
“Door buiten sporten had ik meer contact met die groep mensen.”
Citaten respondenten straatinterviews

Bij sportverenigingen heeft de gemeente in een latere fase een enquête uitgevoerd dan bij cultuur, omdat de gevolgen van corona voor sport in eerste instantie leken mee te vallen. Bij sport zitten de problemen meer bij de inkomsten uit kantines die wegvallen. Leden zijn over het algemeen wel contributie blijven betalen en sponsoren zijn trouw gebleven aan verenigingen.

“Ik ben zoveel mogelijk naar buiten gegaan, maar een van mijn favoriete plekken, de kruidentuin bij De Papaver, was helaas dicht.”
“Ik vond het wel lastig en probeerde met mensen af te spreken om maar wat te gaan wandelen.”
Citaten respondenten straatinterviews

In 2020 hoefde binnensport van maart tot 1 juli geen huur te betalen en voor de kwijtschelding van veldhuren konden verenigingen de (landelijke) TVS-regeling gebruiken. Er zit wel verschil tussen binnen- en buitensport. Binnensportverenigingen hebben te maken met ledenverlies doordat zij over een lange periode te maken hebben gehad met beperkingen. Deze verenigingen moeten daarom een inhaalslag maken om het verlies aan leden en de daarmee samenhangende opbrengsten uit contributie in te halen. Buitensportverenigingen hebben veelal accommodaties in eigendom, en hebben daardoor hoge kosten. Om deze kosten te dekken zijn buitensportverenigingen afhankelijk van kantineopbrengsten. Dit heeft een langere periode stil gelegen. De gemeente heeft aanspraak gemaakt op de landelijke TVS-regelingen voor (gedeeltelijke) huurkwijtschelding van gemeentelijke sportvelden. Tennis en hockey zijn geprivatiseerd, en hebben zelf een aanvraag ingediend. Daar is nu in 2021 een nieuwe regeling voor. Er is volgens de gemeente geen enkele vereniging die er zo slecht voor stond dat deze bijna een faillissement had.

⁷⁰ NOC*NSF, Protocol Verantwoord Sporten. Verkregen op 12 mei 2021 van: <https://nocnsf.nl/sportprotocol>.

7.3 Analyse

Algemeen

Net als voor de horeca-, toerisme- en evenementensector, zijn de landelijke maatregelen ten behoeve van infectiebestrijding en -preventie onverenigbaar met de 'gebruikelijke' activiteiten van de cultuur- en sportsector. In coronatijd was het niet of nauwelijks mogelijk groepen bezoekers in het museum, het theater, filmhuis/bioscoop of bibliotheek te ontvangen en waren teamsporten en binnensporten grotendeels niet mogelijk. Ook het in groepsverband beoefenen van de amateurkunst was veelal niet mogelijk. De samenkomst van groepen mensen is niet alleen nodig voor het voortbestaan van sportverenigingen en culturele organisaties: het samenkomen van groepen mensen en het daaruit vloeiende sociale contact vormen de basis van sport en cultuur.

De gemeente heeft met de sectoren cultuur en sport meegedacht en maatregelen ingevoerd om beide sectoren te ondersteunen (o.a. door huurkijtschelding en een tijdelijke subsidieregeling). De Rijksmaatregelen zorgen er vooralsnog voor dat de financiële impact op sport en cultuur meevalt, maar er zijn (bijvoorbeeld bij het theater) wel zorgen over de toekomst.

Cultuur

De culturele sector ondervindt een grote impact van de coronacrisis op zijn dagelijkse activiteiten. Het theater en het museum hebben slechts in beperkte mate bezoekers kunnen ontvangen. Culturele instellingen zoals het theater en het Museum Prinsenhof proberen om activiteiten op een alternatieve (online) manier te organiseren. Dit toont creativiteit en zorgt voor kennisontwikkeling, maar is financieel niet rendabel. Door de Rijkssteun lijkt het er wel op dat culturele instellingen overeind kunnen blijven. Daarnaast helpen de maatregelen van de gemeente ook om culturele instellingen te ondersteunen. Uit de gesprekken blijkt ook een betrokken houding van de gemeente naar culturele instellingen: zeker in het begin van de coronatijd is er veel onderling contact geweest. De organisaties die de subsidieregeling hebben gebruikt waren tevreden over de ondersteuning en het meedenken vanuit de gemeente. Een positieve constatering is ook dat er in Delft nog geen maatschappelijke of culturele instellingen zijn omgevallen. Een onzekerheid voor de culturele sector is in welke mate publiek na de coronacrisis terug zal keren naar theaters, musea en andere culturele instellingen.⁷¹

Sport

De sportsector is geraakt door de coronacrisis omdat georganiseerde sportuitoefening (vooral binnensport) minder heeft kunnen plaatsvinden. Hierdoor heeft buitensport inkomsten uit kantineomzet misgelopen, en heeft (vooral) binnensport te maken gehad met ledenverlies. Naast binnensport was ook teamsport vaak niet mogelijk in verband met het houden van 1,5 meter afstand. De jeugd was hier echter grotendeels van uitgezonderd, waardoor (team)sport toch deels heeft kunnen plaatsvinden in coronatijd. De gemeente kreeg tijdelijk een regie- en toezichtrol op de landelijk vereiste coronaplannen van de sportverenigingen. De financiële impact verschilde per sporttype. De gemeente kon voor buitensport, als eigenaar van gemeentelijke sportvelden, aanspraak maken op landelijke

⁷¹ Berenschot, Corona, cultuur en gemeenten: Informatiegids over gemeentelijke coronasteun aan de lokale culturele infrastructuur, februari, 2021.

regelingen voor onder andere huurkwijtschelding. Voor sportverenigingen met gemeentelijke accommodaties heeft de gemeente weliswaar huren kwijtgescholden, maar weegt het wegvallen van inkomsten uit kantines zwaar. Toch lijkt de impact van de coronacrisis voor de sportsector (vooralsnog) mee te vallen: leden van sportverenigingen betalen doorgaans hun contributie door en ook sponsors zijn over het algemeen trouw aan de vereniging. Daarom verwacht de gemeente geen grote (structurele) veranderingen.

Bevindingen cultuur

- De gemeente heeft via huur, erfpacht of subsidie een financiële relatie met maatschappelijke organisaties. Deze organisaties konden gebruik maken van de tijdelijke subsidieregeling ‘coronamaatregelen maatschappelijke instellingen’ die door de gemeente is opgetuigd. Huurkwijtschelding was mogelijk voor huurders van gemeentelijke accommodaties.
- De gemeente heeft een kader geschetst voor de ondersteuning van culturele organisaties die geen vaste relatie hebben met de gemeente (‘makers’) aangezien zij vaak geen aanspraak kunnen maken op bestaande (landelijke) regelingen.
- De financiële impact op De Veste is in 2020 opgevangen door huurkwijtschelding door de gemeente en subsidies van twee fondsen. De grootste financiële klap verwacht het theater in 2021. Het college heeft aangegeven samen naar oplossingen te willen zoeken. Voor museum Prinsenhof valt de financiële impact (vooralsnog) mee aangezien het museum onderdeel is van de gemeente.

Bevindingen sport

- De gemeente kreeg een regierol in het toezicht op coronaplannen van sportverenigingen en moest bepalen of de plannen voldeden aan landelijke richtlijnen.
- De financiële impact op sportverenigingen in 2020 is grotendeels opgevangen door steunmaatregelen en lijkt daarom mee te vallen. Voor binnensport heeft de gemeente de huren kwijtgescholden van maart tot 1 juli 2020, voor gemeentelijke buitensportaccommodaties heeft de gemeente gebruik kunnen maken van landelijke regelingen.
- De coronacrisis heeft binnen- en buitensport op een andere manier geraakt. Vanwege de beperkingen mocht er weinig georganiseerd worden. Daardoor heeft buitensport te maken gehad met tegenvallende kantineopbrengsten en binnensport met meer ledenverlies.

8. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies en aanbevelingen rekenkameronderzoek coronacrisis Delft

De coronacrisis is in eerste plaats een gezondheids crisis, een uitbraak van een infectieziekte, die door de overheid is geclassificeerd in de hoogste categorie (A). Op grond van wet- en regelgeving was het aan de nationale overheid en op regionaal niveau aan de voorzitter van de veiligheidsregio om maatregelen te nemen. De besluitvorming rond de gezondheids crisis vond vooral op bovengemeentelijk niveau plaats. Daarnaast namen burgemeester, college en raad besluiten om de negatieve effecten van de coronacrisis tegen te gaan of te mitigeren. De Delftse Rekenkamer heeft onderzocht welke besluiten en maatregelen het gemeentebestuur heeft genomen, wat de verwachte effecten van de coronacrisis op lange termijn zijn voor Delft en welke lessen de gemeente voor de toekomst kan trekken.

De **hoofdconclusie** is dat burgemeester, college en ambtelijke organisatie van Delft in kort tijdsbestek en op onderling afgestemde wijze de crisisaanpak ter hand hebben genomen. Ze hebben actief contact gelegd en geluisterd naar de zorgen en wensen van inwoners en organisaties. De burgemeester en het college hebben de noodzakelijke besluiten genomen om op lokaal niveau de economische en maatschappelijke effecten van de crisis te mitigeren. De gemeente Delft trof financiële steunmaatregelen zoals huurkijtschelding, het niet opleggen van reclamebelasting en het versoepelen van regels en voorwaarden over bijvoorbeeld terrassen en verstrekte subsidies. De gemeente werd hiervoor deels gecompenseerd door het Rijk. De maatregelen met veruit de grootste impact werden echter op rijksniveau getroffen en waren met name gericht op inkomensondersteuning en continuïteit van organisaties. De gemeente had een uitvoerende rol. Op basis van indicatoren zoals de afname van het aantal faillissementen en de beperkte toename van werkloosheid en bijstand, is de slotsom dat de financieel-economische impact in 2020 en 2021 in Delft voorslansnog beperkt is. De sociaal-maatschappelijke impact in Delft uit zich onder meer in toegenomen eenzaamheid en een scherpere tweedeling in de Delftse samenleving. De coronacrisis heeft een beroep gedaan op de creativiteit en veerkracht van Delft en doet dat nog steeds.

Het onderzoek leidt tot een aantal conclusies en aanbevelingen. We maken daarbij de driedeling besluiten en maatregelen, effecten en leerpunten:

Besluiten en maatregelen

Deelconclusie 1

College en raad van Delft hebben door een reeks aan besluiten ondernemers en organisaties in Delft ondersteund. Naar mening van geraadpleegde ondernemers en organisaties heeft dat in voldoende mate plaatsgevonden.

Maatschappelijke, culturele en sportorganisaties ontvingen steun van de gemeente door huurkijtschelding, coulance bij de subsidievoorwaarden en extra subsidies. Commerciële organisaties in sectoren als detailhandel, horeca, toerisme en evenementen kregen ruimte om – binnen de mogelijkheden van de coronaregels – hun primaire activiteit uit te voeren. Hoewel er soms sprake was van discussie en frictie tussen gemeente en organisaties,

geven alle geraadpleegde organisaties aan dat de lijnen met burgemeester en wethouders kort waren. De meeste geraadpleegde organisaties zijn ook tevreden over de ondersteuning door de gemeente. De gemeente Delft was net als andere gemeenten financieel in staat om deze hulp te bieden, omdat het Rijk deels compensatie bood voor de gedeelde inkomsten en extra uitgaven.

Aanbeveling 1 (aan het college en de raad): Bepaal of en hoe de gemeente ondersteuning blijft bieden aan maatschappelijke, culturele en sportorganisaties, en houd daarbij rekening met het afbouwen van de Rijkssteun.

Deelconclusie 2

Bij verschillende besluiten speelde het dilemma dat sectoren zoals detailhandel, horeca, toerisme, evenementen, cultuur en sport leunen op het samenbrengen van groepen mensen, terwijl het gemeentebestuur juist drukte in Delft wilde vermijden. Afwegingen voor de gemeente waren ingewikkeld: de gemeente wilde bezoekersstromen beperken, maar waar mogelijk sectoren ook de kans geven om ‘reguliere’ activiteiten op aangepaste wijze doorgang te laten vinden (o.a. door terrassenuitbreiding of alternatieve vormen van evenementen).

Aanbeveling 2 (aan het college): Neem in de evaluatie van de crisis mee welke lessen zijn geleerd en hoe het college bij toekomstige crises mogelijke dilemma's en tegengestelde belangen in kaart wil brengen en deze in samenhang wil behandelen.

Deelconclusie 3

De gemeente heeft een structuur opgezet om belangen in de binnenstad naast elkaar te leggen en lokale afwegingen te maken. Deze belangenafweging werd lastiger naarmate de situatie langer duurde. De gemeente heeft, om een kentering in de houding van studenten te bewerkstelligen, ook een overlegstructuur met studentenverenigingen en de TU Delft opgezet.

Aanbeveling 3 (aan het college): Behoud ook na coronatijd de overlegstructuren die zijn vastgelegd, bijvoorbeeld met studentenverenigingen en de TU Delft, om zicht te houden op (kwetsbare) groepen inwoners.

Deelconclusie 4

Het democratisch besluitvormingsproces verliep moeizamer, maar is wel doorgegaan ten tijde van de crisis. Zowel de burgemeester als het college van B&W hebben de raad tijdig en volledig geïnformeerd. Er ontstond, conform wet- en regelgeving, in de beginfase een meer top-down gerichte vorm van sturing. De rol van de raad was tijdelijk beperkter. Zo had de raad minder zicht op latente vragen van inwoners en organisaties. Vanaf de zomer van 2020 kwam de raad meer in positie.

Aanbeveling 4 (aan de raad en het college): Bespreek hoe de raad de volksvertegenwoordigende en kaderstellende rollen weer volledig kan gaan invullen. Bespreek wat nodig is om daarvoor in positie gebracht te worden. Neem in het verlengde daarvan als raad de rol in het democratische besluitvormingsproces weer meer in.

Effecten

Deelconclusie 5

Hoewel de impact van de coronacrisis groot is, is de continuïteit van Delftse organisaties gedurende de crisis niet in gevaar gekomen. Vrijwel alle Delftse organisaties in sectoren die leunen op samenkomst van (groepen) mensen hebben hun primaire activiteit niet of nauwelijks kunnen uitvoeren, of hooguit in aangepaste vorm. Het gaat daarbij om het sociaal domein, horeca, toerisme, evenementen, detailhandel, cultuur en sport. In beginsel was hun bestaanszekerheid hierdoor in het geding, maar door rijkssteunmaatregelen zijn de financiële effecten beperkt. Het Rijk heeft door financiële ondersteuning aan Delftse organisaties en inwoners gezorgd voor continuïteit en bestaanszekerheid. Het is een bovengemeentelijke crisis, die vooral door bovengemeentelijke maatregelen zoals NOW, Tozo en TVL, is aangepakt. Deze maatregelen waren erop gericht om de negatieve financiële effecten van de coronacrisis te dempen, zodat organisaties en inwoners financieel overeind bleven. De structuur van organisaties en medewerkers moest intact blijven, ook al konden organisaties en medewerkers hun primaire activiteit niet uitvoeren. Ondanks de grote impact van de coronacrisis is de continuïteit van de Delftse organisaties tot nu toe niet in gevaar gekomen. Doordat de Rijkssteun afgebouwd gaat worden, ontstaat nu wel onzekerheid voor verschillende sectoren.

Aanbeveling 5 (aan het college): Breng de onzekerheden en risico's in kaart die binnen de verschillende sectoren ontstaan door de afbouw van Rijkssteun en speel hier waar mogelijk op in.

Deelconclusie 6

De coronacrisis heeft bestaande maatschappelijke problemen zoals tweedeling en eenzaamheid vergroot. Daarnaast zijn leerachterstanden en achterstanden in sociale vaardigheden en burgerschapskennis bij kinderen en jongeren aandachtspunten. Bij studenten en groepen met een lagere sociaaleconomische status is de mentale gezondheid verminderd. Groepen die mede als gevolg van de coronacrisis in de schulden zijn geraakt, kunnen hiervan ook op langere termijn problemen ondervinden. Ten slotte was er gedurende de coronacrisis geen waarneembare toename in meldingen van huiselijk geweld en seksuele uitbuiting bij kinderen, maar leeft de vrees dat voorvallen door het wegvallen van contactmomenten onder de radar zijn gebleven. De rol en verantwoordelijkheden van de gemeente bij deze vraagstukken zijn niet altijd duidelijk, waardoor het onzeker is of deze effecten voldoende aandacht van de gemeente krijgen. Voor bijvoorbeeld het aanpakken van eenzaamheid heeft de gemeente in crisistijd vooral een rol gespeeld in het subsidiëren van initiatieven van welzijnsinstellingen.

Aanbeveling 6 (aan het college): Blijf in gesprek met de stakeholders (o.a. GGD, politie, TU Delft en andere zorg- en onderwijsinstellingen) van de doelgroepen die het meest zijn getroffen door de coronacrisis om zicht te krijgen op de maatschappelijke effecten van de coronacrisis en de problemen voor deze doelgroepen die mogelijk op langere termijn ontstaan. Bepaal op basis daarvan in hoeverre deze gevolgen aandacht van de gemeente moeten krijgen.

Deelconclusie 7

De financieel-economische effecten voor Delft lijken op de langere termijn vooralsnog beperkt. Wel is de toerimesector door nog vele onzekerheden een aandachtsgebied.

Door de ruime steun kunnen veel commerciële en maatschappelijke organisaties, na het afschalen van beperkende coronamaatregelen, in beginsel hun bedrijfsvoering weer als vanouds oppakken. Er zijn voorbeelden van veerkracht en creativiteit tijdens de crisis en dat geeft ook goede hoop voor de situatie na de crisis. Hoe het herstel zal plaatsvinden en hoelang dit duurt, is onzeker. Door de onzekerheden rondom (buitenlands) toerisme blijft de toerimesector in Delft een aandachtsgebied. De toerimesector loopt bovengemiddeld risico in deze herstelperiode: het is onzeker of de buitenlandse toeristen snel en in vergelijkbaar grote getalen naar Delft zullen komen. Wellicht kan het groeiende aandeel binnenlandse toeristen dat enigszins compenseren.

Aanbeveling 7 (aan het college): Blijf ook na de coronacrisis actief in gesprek met ondernemers en instellingen over de financieel-economische effecten van de coronacrisis. De toerimesector verdient daarin extra aandacht.

Leerpunten

Deelconclusie 8

Hoewel het college aandacht had voor de lange termijn en er bijvoorbeeld gebruik werd gemaakt van scenarioanalyse, werd dit niet omgezet in een strategisch langetermijnperspectief voor raad en inwoners. Bij de crisisaanpak lag de focus van burgemeester en college vanzelfsprekend op de korte termijn. Toen bleek dat de crisis langer duurde en ook langer gepaard ging met voortdurende onzekerheden, ontstond bij organisaties, inwoners en gemeenteraad behoefte aan een langetermijnperspectief. Hoewel het college door middel van de opgestelde scenario's in combinatie met het handelingsperspectief ook oog had voor de lange termijn, lag de aandacht van het college vooral bij de korte termijn. Het college heeft de opgestelde scenario's als achtergrond en toetsingskader gebruikt, maar niet voorgelegd aan de raad.

Aanbeveling 8 (aan het college): Deel bij eventuele volgende crises gemaakte scenario's met de raad en inwoners, en zet deze om in een strategisch langetermijnperspectief (bestaande uit bijvoorbeeld best case en worst case scenario's, bepalende variabelen, risico's, en sturingsmogelijkheden voor de gemeente).

Deelconclusie 9

De gemeente zocht naar een balans tussen enerzijds toezicht en handhaving en anderzijds het effect van de maatregelen op de leefbaarheid. De naleving van coronamaatregelen door sommige ondernemers, door sommige inwoners in het algemeen en door sommige groepen studenten in het bijzonder, ging niet altijd vanzelf. Het vroeg van de burgemeester een duidelijke en strikte lijn (die soms ook haaks stond op de rol als 'burgermoeder'). Het was voor buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) zoeken naar de juiste manier om naleving te bevorderen. Duidelijke communicatie vanuit de gemeente over wat de maatregelen inhielden, waar de grens lag en hoe de handhaving eruit zou zien, was hierin een leerpunt voor de gemeente.

Aanbeveling 9 (aan de burgemeester): Wees bij eventuele volgende crises in de communicatie duidelijk over de soms tegengestelde belangen en effecten bij noodzakelijke maatregelen met betrekking tot toezicht en handhaving. Dit geldt zowel in de richting van ondernemers en inwoners als in de richting van handhavers.

Deelconclusie 10

De gemeente Delft heeft in 2021 zowel bestuurlijk als ambtelijk een grote sprong gemaakt op het vlak van digitalisering. Diverse betrokkenen waarderen de voortgang op dit gebied en wensen het goede uit deze digitaliseringslag te behouden.

Aanbeveling 10a (aan het college en de raad): Behoud de positieve aspecten van digitalisering (o.a. de mogelijkheid van digitale raadsvergaderingen, andere bijeenkomsten en thuiswerken) en borg dit in (werk)processen.

Aanbeveling 10b (aan de raad): Kies in het democratische proces zoveel mogelijk voor fysieke bijeenkomsten omdat ontmoetingen met burgers belangrijk zijn om inzicht te krijgen in latente vragen en sommige burgers drempels ervaren voor digitaal contact.

Ter afsluiting heeft de DRK een generieke aanbeveling, gericht aan zowel het college van B&W als aan de gemeenteraad. Deze is de volgende:

Neem met het oog op toekomstige crises de tijd om te reflecteren op deze crisisperiode alsmede op de verschillende activiteiten en sectoren waar de coronacrisis invloed op heeft gehad en nog zal houden.

Bestuurlijke reactie van het college

Bestuur

Controlling

bezoekadres:
Stationsplein 1
2611 BV Delft
IBAN NL21 BNGH 0285 0017 87
t.n.v. gemeente Delft

Behandeld door
A.M.S. Corzilius
Telefoon 06-52739315

Internet www.delft.nl
Telefoon 14015

Retouradres : Postbus 78, 2600 ME Delft

Delftse Rekenkamer
Postbus78
2600 ME Delft

Datum
26-10-2021
Ons kenmerk
4670364

Onderwerp
Rapport Delftse Rekenkamer Effecten Corona Delft

Geachte heer Castenmiller,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw rapport 'Effecten coronacrisis Delft'. In uw hoofdconclusie stelt u dat burgemeester, college en ambtelijke organisatie van Delft in kort tijdsbestek en op onderling afgestemde wijze de crisisaanpak ter hand hebben genomen. In een periode die gekenmerkt wordt door zorgelijke en ingewikkelde problemen, nemen wij graag notie van deze positieve kwalificatie.

Uw onderzoek heeft zich vooral gericht op de effecten van de coronacrisis voor het beleid van de gemeente. Daarmee heeft u inzicht gegeven in de gevolgen van de verschillende (rijks)maatregelen op de diverse sectoren en groepen in de Delftse samenleving. Dit vinden wij waardevol. De gevolgen van het opschalen naar het GRIP-4 niveau voor rol en werkwijze van de gemeente zijn niet in het onderzoek betrokken. Het buiten beschouwing laten van de inspanningen van de organisatie en het bestuur op dit punt, doet ons inziens wel afbreuk aan de herkenbaarheid. Op sommige punten in de rapportage wordt context gemist in de beschrijving van problemen en spanningen die zich in de praktijk voordeden.

Daarnaast gaat het om een crisis die grillig verloopt en veel langer duurt, dan in het begin werd voorzien. Het onderzoek beslaat de periode maart 2020 tot eind 2020, met op bepaalde punten een uitloop naar mei 2021.

De onderzoeksvragen en het normenkader werden medio 2020 opgesteld. Na die periode moesten verwachtingen over het verloop van de crisis en de mate van beheersbaarheid steeds worden bijgesteld, op basis van wat zich in de praktijk voordeed. Hoewel de vraag naar een lange termijn perspectief legitiem is, hebben niet alleen wij, maar vele anderen (overheden en onderzoeksinstituten) moeten concluderen dat het opstellen van een lange termijn perspectief niet alleen bijna onmogelijk is, maar geen meerwaarde heeft, omdat deze crisis zich kenmerkt door een zeer hoge mate van onvoorspelbaarheid met een grote variatie aan onvoorziene aspecten, waarvan het einde ook nu nog niet te voorspellen lijkt. Uw deelconclusie en aanbeveling over een lange termijnvisie (deelconclusie 8) begrijpen wij vanuit een theoretisch normenkader, maar delen wij niet als een leerervaring uit de afgelopen periode.

Verschillende aanbevelingen in uw rapport wijzen op het belang van het volgen van de ontwikkelingen in een sector of bij bepaalde kwetsbare groepen in relatie tot de effecten van de coronacrisis (aanbevelingen 1, 3, 5, 6 en 7). Uit de beschrijving van de bevindingen en de deelconclusies over de acties van het college en de raad voor deze sectoren en groepen, blijkt dat de lijnen met de burgemeester, wethouders en ambtenaren kort waren. Dit zien wij als één van de belangrijkste factoren die snel en juist handelen in een crisis mogelijk maken. Bovendien sterkt het ons in de overtuiging dat er binnen Delft een stevige netwerkstructuur aanwezig is, waar de gemeente goed op is aangesloten. De crisis heeft ons op dit punt iets zeer wezenlijks getoond over Delft als georganiseerde en betrokken samenleving, waar wij dankbaar voor zijn. Wij onderschrijven het belang van uw aanbeveling, maar zien geen noodzaak om aparte structuren of monitorsystemen op te zetten, omdat wij de reguliere netwerken, overleggen en informatiekanalen hiervoor kunnen benutten. Wij hebben de raad hierover al geïnformeerd in de raadsinformatiebrief van 28 september jl. (kenmerk 4651461).

In deelconclusies 2 en 9 en de daaruit volgende aanbevelingen wijst u op dilemma's die kunnen ontstaan als gevolg van verschillende belangen tussen ondernemers en de gemeente en door de verschillende rollen van de gemeente (zoals faciliterend versus handhavend). In feite is dit niet crisisgebonden, maar doet zich dit fenomeen vaker voor. Wij onderschrijven uw aanbeveling om in de communicatie duidelijk te zijn, vooral als het gaat om handhavend optreden.

U beveelt aan om te bespreken hoe de raad de kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol weer volledig kan invullen (aanbeveling 4). Wij werken daar uiteraard graag aan mee. Overigens zijn wij van mening dat de raad zijn kaderstellende rol goed heeft kunnen uitoefenen.

Dit geldt zowel bij het overgrote deel van de corona-gerelateerde zaken, voor zover deze aan de raad waren, zoals kaders voor kwijtschelding huur en erfpacht en wijziging van de APV-verordening, alsmede ook bij niet-corona gerelateerde zaken, zoals de programmabegrotingen en kaderstellende beleidsvisies. Het besluitvormingsproces van de raad over deze kaders is, weliswaar digitaal, via de gangbare procedures doorlopen. Uw aanbeveling om het positieve van de digitalisering te behouden, onderschrijven wij (aanbeveling 10a). In overleg met de Griffie zullen wij nagaan wat dit betekent voor de werkprocessen.

Tot slot richt u een generieke aanbeveling aan college en raad om met het oog op toekomstige crises te reflecteren op deze crisisperiode en op de verschillende activiteiten en sectoren waar de coronacrisis invloed op heeft gehad en nog zal houden. Wij nemen deze aanbeveling ter harte, met de aantekening dat een crisis als deze pandemie vooralsnog mogelijk uniek is qua type crisis en impact. De leermomenten uit deze crisis zullen meegenomen worden in het toekomstig functioneren van de gemeentelijke organisatie.

Eén van de belangrijkste leringen die wij uit de afgelopen periode hebben opgedaan is wat wij eerder al noemden: het vertrouwen dat we kunnen hebben in het stevige netwerk van betrokken en constructieve organisaties (zoals ondernemers, welzijns- en onderwijsinstellingen) en groepen mensen in Delft. In een crisis als deze hebben we elkaar heel erg nodig en is samen meer dan een woord gebleken. We zijn hen allen en onze medewerkers heel veel dank verschuldigd voor hun grote inzet onder moeilijke omstandigheden, ook soms in persoonlijke zin.

Een crisis biedt bij uitstek leermomenten, wij spreken daarom onze waardering en dank uit voor dit onderzoek.

Hoogachtend,

het college van burgemeester en wethouders van Delft,

M. Berger
Loco-secretaris

M. Huijsmans
Loco-Burgemeester

Bestuurlijk nawoord van de rekenkamer

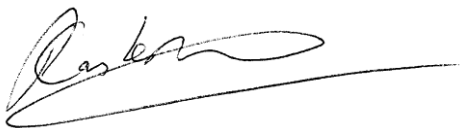
In de bestuurlijke reactie op het onderzoeksrapport wordt geregeld gewezen op het unieke en in hoge mate onvoorspelbare karakter van de coronacrisis, dat het College van B&W aanleiding geeft om verschillende kanttekeningen bij enkele aanbevelingen te plaatsen. Het spreekt voor zich dat wij ons bewust zijn van het bijzondere karakter van de crisis. Juist omdat we ons daar rekenschap van geven, willen we toch in ons nawoord bijzondere aandacht vestigen op twee aanbevelingen:

‘Aanbeveling 1: Bepaal of en hoe de gemeente ondersteuning blijft bieden aan maatschappelijke, culturele en sportorganisaties, en houd daarbij rekening met het afbouwen van de Rijkssteun.’ In de bestuurlijke reactie wordt op deze aanbeveling niet apart inhoudelijk gereageerd (alsmede op aanverwante aanbeveling 5: *‘Breng de onzekerheden en risico’s in kaart die binnen de verschillende sectoren ontstaan door de afbouw van Rijkssteun en speel hier waar mogelijk op in’*). Het onderzoek liet in diverse sectoren een grote mate van afhankelijkheid zien van rijkssteun en daarmee grote mogelijke risico’s; aangezien deze rijkssteun op de langere termijn niet is gegarandeerd, terwijl de crisis vooralsnog onvoorspelbaar blijft. We delen de algemene opmerking van het college dat de gemeente goede netwerkstructuren en korte lijnen in de stad heeft om de vinger aan de pols te houden, maar gerichte reactie op genoemde aanbevelingen is wat ons betreft gewenst.

‘Aanbeveling 8: Deel bij eventuele volgende crises gemaakte scenario’s met de raad en inwoners, en zet deze om in een strategisch langetermijnperspectief (bestaande uit bijvoorbeeld best case en worst case scenario’s, bepalende variabelen, risico’s, en sturingsmogelijkheden voor de gemeente).’ Dat het verdere verloop van de crisis onmogelijk te voorspellen is, maakt deze aanbeveling niet theoretisch. Het feit dat de crisis grillig is, ontslaat het college niet van de verplichting mensen en organisaties in de stad zoveel mogelijk proactief mee te nemen in de scenario’s waarop zij haar beleidskeuzes baseert. Dat kan afstemmen van verwachtingen gemakkelijker maken, wederzijds begrip versterken, uitdagen om met de gemeente mee te denken over oplossingen en anderen in staat stellen vroegtijdig voorbereidingen te treffen.

Met vriendelijke groet,

Dr. P. Castenmiller

Voorzitter Delftse Rekenkamer

Bijlage 1. Geraadpleegde personen

Gemeente Delft

- Gemeentesecretaris
- Burgemeester
- Wethouder Economie, Cultuur, Grondzaken en vastgoed
- Wethouder Wonen, Wmo en sport (ook armoedebeleid)
- Raadsleden
- Raadsgriffier
- Concerncontroller
- Intern coördinator coronamaatregelen en directiesecretaris
- Beleidsmedewerker strategie
- Senior auditor
- Programmeur veiligheid
- Programmeur cultuur, sport, welzijn en gezondheid

Overige organisaties

- Theater de Veste, financieel directeur
- Museum Prinsenhof, directeur bedrijfsvoering
- Toerisme platform Delft/Porceleyne Fles, directeur
- KSV Sanctus Virgilius (studentenvereniging), voorzitter
- Café de Oude Jan, voorzitter KHN en uitbater
- Bierhuis de Klomp, uitbater
- Stichting Warenmarkten Delft, marktmanager

Bijlage 2. Overzicht verleende subsidies

Tabel 1: Overzicht verleende subsidies in het kader van de tijdelijke subsidieregeling maatschappelijke organisaties.

Organisatie	Aangevraagd bedrag	Verleende subsidie
Vogel- en egelopvang Delft	€5.000,00	€5.000,00
Stichting Korico	€3.732,00	€3.732,00
Stichting World Art Delft	€5.000,00	€5.000,00
De Porceleyne Fles	€80.000,00	€80.000,00
Stichting DOK	€98.170,00	€80.000,00
Stichting Rietveldtheater	€24.000,00	€19.000,00
Kinderboerderij en waterspeeltuin Tanthof	€4.700,00	€4.700,00
Stichting BuytenDelft	€60.254,00	€20.312,00
Stichting Reservefonds De VAK	€80.000,00	€80.000,00
Delfts Toneelgezelschap	€7.000,00	€2.855,00
Stichting Prinsenkwartier	€48.000,00	€36.500,00
Stichting Stunt	€50.000,00	€50.000,00
Stichting Firma van Buiten	€37.500,00	€37.500,00
Totaal verleende subsidie		€424.599,00

Bron: Bijlage (4458211) - overzicht verleende en afgewezen subsidies tot 31 december 2020.⁷²

In de subsidieregeling waren criteria voor de toekenning van de subsidie opgenomen. Per organisatie was afhankelijk van deze criteria eenmalig € 50.000 tot € 80.000 beschikbaar. Verschillen tussen het verleende subsidiebedrag met het aangevraagde bedrag zijn het gevolg van het gedeeltelijk niet voldoen aan de criteria en overschrijding van het maximale bedrag per organisatie.

⁷² De regeling is verlengd en verruimd tot 15 juli 2021. Daarmee is de lijst niet volledig en is het verleende subsidiebedrag hoger.

Bijlage 3. Gebeurtenisstabel

De onderstaande tabel bevat een chronologisch overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en documenten:

- Landelijke of regionale maatregelen (bijv. noodverordeningen, verlenging Tozo) staan in het **oranje** gemarkeerd;
- Van sommige gebeurtenissen/besluiten is de datum niet precies bekend. Deze zijn **geel** gemarkeerd;
- Sommige gebeurtenissen/besluiten uit de aangeleverde lijst lagen bij moment van ontvangst van de documenten in de toekomst. Deze zijn **rood** gemarkeerd.
- De wijzigingen in landelijke maatregelen zijn niet opgenomen in de tabel;
- Achter collegebesluiten en -voorstellen staat het bijbehorende BBV-nummer ('kenmerk') zoals weergegeven in het aangeleverde 'besluitenoverzicht';
- Achter raadsinformatiebrieven en -voorstellen staat tussen haakjes het RIS-nummer;
- Gebeurtenissen en beslissingen die vallen onder 'werkdokument' komen uit het door gemeente Delft voor dit onderzoek aangeleverde 'Werkdocument Overzicht maatregelen'.

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
28-2-2020	Raadsinformatiebrief (2009139): Stand van zaken preventie coronavirus	College aan raad	
29-2-2020	Gebeurtenis: Eerste besmetting met coronavirus in Delft	N.v.t.	
1-3-2020	Raadsinformatiebrief (2010141): Over eerste besmetting coronavirus in Delft	Burgemeester aan raad	In de brief omschrijft de burgemeester de belangrijkste organisaties betrokken bij (de bestrijding van en voorlichting over) corona.
15-3-2020	Noodverordening 1	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
15-3-2020	Opschaling naar GRIP 4 niveau	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	Bevoegdheid burgemeester Delft wordt met opschaling naar GRIP 4 verkleind
15-3-2020	Raadsinformatiebrief (2012196): Update maatregelen coronavirus	Burgemeester aan raad	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
16-3-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2012199)</u> : Tweede update maatregelen coronavirus	Burgemeester aan raad	Vanwege aanpassing noodverordening
16-3-2020	Noodverordening 2	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	Aanpassing noodverordening vanwege nieuwe maatregelen rijk: sluiting horeca en scholen
18-3-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2012214)</u> : Maatregelen coronacrisis (derde update)	College aan raad	In de brief spreekt het college onder meer over de inzet van het college in het kader van de gevolgen van het coronavirus
24-3-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2013220)</u> : Afschrift op brief KHN	College aan raad	In de brief geeft het college reactie op de brief van Koninklijke Horeca Nederland
25-3-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2013217)</u> : Aanvullende maatregelen ter bestrijding van het coronavirus (vierde update)	Burgemeester aan raad	Opgesteld naar aanleiding van aanvullende en verscherpte maatregelen regering 23 maart
26-3-2020	Noodverordening 3	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
24-3-2020	<u>Collegebesluit (4208653)</u> : lokale belastingen en coronacrisis (bespreken mogelijkheden met de RBG)	College	
24-3-2020	<u>Collegebesluit (4208750)</u> : Memo met reactie op de brief van Koninklijke Horeca Nederland-Delft (akkoord gegaan met deeladviezen)	College	
24-3-2020	<u>Collegebesluit (4223232)</u> : Noodmaatregelen logistiek (laad- en lostijden)	College	
31-3-2020	<u>Collegebesluit (4215204)</u> : Besluitvorming in tijden van corona	College	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
31-3-2020	<u>Raadsinformatiebrief (4214193):</u> Reglement van Orde voor de collegevergaderingen	College aan raad	
3-4-2020	Noodverordening 4	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	2 april gepubliceerd, 3 april van kracht
7-4-2020	<u>Collegebesluit (4225445):</u> Coronacrisis en lokale belastingen (nader onderzoek RBG)	College	
7-4-2020	<u>Werkdocument:</u> Coulanceregelingen H4 en beschermd wonen	College	Kosten onduidelijk, maar waarschijnlijk budgetneutraal
7-4-2020	<u>Werkdocument:</u> Teruggave leges evenement i.g.v. annulering vanwege coronamaatregelen	College	Kosten 'klein tot nihil' vanwege weinig evenementen
7-4-2020	<u>Werkdocument:</u> Niet opgelegde precariobelasting terrassen 2019	College / raad	Kosten: 165.000 euro bij definitief afstel
7-4-2020	<u>Werkdocument:</u> Niet opgelegde reclamebelasting 2019	College / raad	Kosten: 235.000 euro Bij definitief afstel
7-4-2020	<u>Collegebesluit (4225011):</u> Besluit college vervangingsregeling gemeentesecretaris en gemeentedirecteuren Delft	College	
9-4-2020	Noodverordening 5	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
10-04-2020	<u>Raadsvoorstel (2017324):</u> Voorstel van het college aan de raad inzake Tijdelijke aanvulling op het Reglement van Orde van de gemeenteraad en de Commissieverordening in verband met digitale beraadslaging en besluitvorming.	College	Behandelvoorstel: agenderen voor de procedurevergadering en aansluitende overlegvergadering van 23 april 2020

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
14-4-2020	<u>Collegebesluit (4231486):</u> Reactiebrief Inretail en LTO coronamaatregelen gemeente (met daarin opsomming economische maatregelen Delft)	College	
14-4-2020	<u>Collegebesluit (4232209):</u> Doorbetaling subsidie kinderopvang en ouderbijdrage niet-kot ouders. - Voorschieten rijksmiddelen	College	
14-4-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2016287):</u> Update vanuit college aan raad rond aanpak van het coronavirus	College aan raad	
14-4-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2016295):</u> Afschrift antwoordbrief aan INretail en LTO	College aan raad	
16-4-2020	Compensatieregeling voor niet kot (doorbetaling eigenbijdrage)	Landelijk	Gemeente heeft ontvangen 43.000. kosten bedroegen 28.903.94
21-4-2020	<u>Raadsvoorstel (2016304):</u> Voorstel van het college aan de raad inzake handelingsperspectief en instelling bestemmingsreserve maatregelen coronacrisis	College	Behandelvoorstel: agenderen voor de procedurevergadering en aansluitende overlegvergadering van 23 april 2020
21-4-2020	<u>Collegebesluit (4239271):</u> Brief sport en corona (met o.a. bestaande lokale en landelijke regelingen) wordt besproken en vastgelegd door college	College	
23-4-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2017327):</u> Afschrift van reactie op brief van Stichting Dieren noodhulp Westland inzake vitale beroepen	College aan raad	
24-4-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2017328):</u> Invloed coronacrisis op OV	College aan raad	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
29-4-2020	Noodverordening 6	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
11-05-2020	Noodverordening 7	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	9 mei gepubliceerd, 11 mei van kracht
11-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Compensatieregeling jeugdhulpaanbieders	College	Tot 01-07-2020, verwachting budgettair neutraal
12-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Compensatieregeling JGZ lokaal	Lokaal	Geldt tot 31 december 2020
12-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Meerkostenregeling JGZ lokaal	Lokaal	
12-5-2020	<u>Collegebesluit (4258965):</u> Beantwoording schriftelijke vragen cultuurparticipatie in tijden van corona	College	
12-5-2020	<u>Collegebesluit (4259001):</u> Subsidieafspraken met stichting JGZ_ZHW n.a.v. maatregelen rondom coronacrisis	College	
13-5-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2020638):</u> Update coronavirus, vooruitblik naar 1 juni	College aan raad	
19-5-2020	<u>Collegevoorstel (4267477):</u> Voorstel aan de gemeenteraad inzake lokale economie-fiscale maatregelen	College	Lokale maatregelen bestaande uit onder andere intrekking verordening reclamebelastingen en niet opleggen precariobelasting op terrassen
20-5-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2021389):</u> Reactie op brief KHN over horeca in Delft in acute nood en verzoek om kwijschelding	College aan raad	
20-5-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2021400):</u> Afschrift reactie op	College aan raad	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
	burgerbrief over beleid rondom huwelijken tijdens coronacrisis		
26-5-2020	<u>Collegevoorstel (4271389)</u> : Archief- en informatiebeheer ten tijde van de coronacrisis.	College	Voorstel is tweeledig; 1) De coronacrisis als hotspot benoemen en daarmee te markeren als lokale aanvulling op de geldende Selectielijst gemeenten en intergemeentelijke organen 2020. 2) Om kennis te nemen van projectplan 'Collectie Coronavirus' van Stadsarchief Delft.
26-5-2020	<u>Collegebesluit (4273251)</u> : Financiering Jeugdwet voor ongedekte kosten i.v.m. coronacrisis	College	
27-5-2020	Raadsinformatiebrief (2022426): Actuele stand van zaken corona	College aan raad	
27-5-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2022438)</u> : Circulatieplan binnenstad in verband met aanpassingen ten gunste van versoepelen corona maatregelen	College aan raad	
28-5-2020	<u>Raadsbesluit (4243757)</u> : Wijziging programmabegroting voor het jaar 2020	Raad	
28-5-2020	<u>Raadsbesluit (142681)</u> : Tijdelijke aanvulling op het Reglement van Orde en de Commissieverordening van de gemeenteraad van de gemeente Delft		
28-5-2020	<u>Raadsbesluit (4243753)</u> : inzake handelingsperspectief en instelling bestemmingsreserve maatregelen coronacrisis	Raad	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
28-5-2020	<u>Raadsbesluit (2022420):</u> Intrekking verordening reclamebelastingen 2020 en eerste wijziging verordening precariobelasting 2020	Raad	
28-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Niet opleggen Precario terrassen 2019	Raad	Kosten: 165.000 euro, uit corona reserve
28-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Niet opleggen precariobelasting terrassen 2020	Raad	Kosten: 165.000 euro, probleem extra meters
28-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Niet opleggen reclamebelasting 2020	Raad	Kosten: 235.000 euro
28-5-2020	<u>Werkdocument:</u> Geen precariobelasting op extra terrasmeters	Raad	
1-6-2020	Noodverordening 8	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	29 mei gepubliceerd, 1 juni van kracht
juni/ juli 2020	<u>Werkdocument:</u> Extra terrasruimte	Burgemeester/ APV	Afhankelijk van voorstel/besluit
2-6-2020	<u>Raadsvoorstel (2023456):</u> Voorstel van het college aan de raad inzake aanpassing Algemene Plaatselijke Verordening voor Delft i.v.m. tijdelijke uitbreiding terrassen	College	Behandelvoorstel: direct doorgeleiden naar de hamerstukkenagenda van de raad van 4 juni 2020
2-6-2020	<u>Collegevoorstel (4278274):</u> Voorstel aan de gemeenteraad inzake gewijzigd raadsvoorstel Jaarstukken 2019 (technisch erratum)	College	
2-6-2020	<u>Collegebesluit (4278051):</u> Afgesproken resultaten bestuursprogramma en de effecten van corona	College	
4-6-2020	<u>Raadsbesluit (2023456).</u> Wijziging APV om tijdelijke terrassen goed te kunnen regelen	Raad	
15-6-2020	Noodverordening 9	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
16-6-2020	<u>Raadsvoorstel (2025526):</u> Voorstel aan de gemeenteraad inzake eerste financiële vertaling coronacrisis en Meicirculaire 2020	College	Behandelvoorstel: betrekken bij kaderbrief 2020 op 2 en 9 juli 2020
23-6-2020	<u>Collegevoorstel (4294702):</u> Voorstel aan de gemeenteraad inzake nultarief leges tijdelijke terrasuitbreiding	College	
23-6-2020	<u>Collegevoorstel (4297793):</u> Voorstel aan de gemeenteraad inzake kwijtschelding van huur en erfpacht gemeentelijke objecten	College	
23-6-2020	<u>Collegebesluit (4297225):</u> Afgesproken resultaten bestuursprogramma en de effecten van corona (met toevoeging inhoudelijke analyse te bereiken resultaten)	College	
23-6-2020	<u>Collegebesluit (4296751):</u> Versoepelen tijdelijke aanpassing afhandeling handhavingssdossiers Wabo	College	
24-6-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2026538):</u> COVID-19 verantwoordingsdocument plaatsvervangend voorzitter VRH	Burgemeester aan raad	
25-6-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2026548):</u> Beantwoording schriftelijke vragen van de fracties STIP, GL en CU inzake ruimte voor fietser en voetganger	College aan raad	
30-6-2020	<u>Werkdocument:</u> Verlenging coulancregelingen H4 en beschermd wonen	College	Kosten onduidelijk, maar waarschijnlijk budgetneutraal
1-7-2020	Noodverordening 10	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
7-7-2020	<u>Collegebesluit (4312059)</u> : Beantwoording schriftelijke vragen inzake zwemmen in de coronazomer	College	
7-7-2020	<u>Collegebesluit (4311514)</u> : Ondersteuningsvraag Theater de Veste	College	
7-7-2020	<u>Collegebesluit (4311662)</u> : Verlenging regeling Financiering Jeugdwet voor ongedekte kosten i.v.m. coronacrisis	College	
8-7-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2028616)</u> : Actuele stand van zaken corona juli 2020	College aan raad	
9-7-2020	<u>Werkdocument</u> : Kwijtschelding huur en erfpacht gemeentelijke panden	College; raad	Alleen voor de maanden maart, april en mei. Kosten: 510.000 euro
9-7-2020	<u>Werkdocument</u> : Kosteloze annulering huwelijken april en mei	Raad	Kosten: 7.500 euro
9-7-2020	Collegebesluit Vaststellen tijdelijke regels terrasboten en terrassen.	College	
14-7-2020	<u>Werkdocument</u> : Vergoeding vraaguitval in de kinderopvang	College	Geen financiële consequenties
14-7-2020	<u>Collegebesluit (4317536)</u> : Subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke organisaties	College	
14-7-2020	<u>Collegebesluit (4317409)</u> : Vergoeding vraaguitval bij de gesubsidieerde peuteropvang	College	
15-7-2020	Noodverordening 11	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
15-7-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2029629)</u> : Subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke organisaties	College aan raad	
15-7-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2029640)</u> : Uitstellen	College aan raad	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
	inventarisatie van terrassen op de markt		
23-7-2020	<u>Werkdocument</u> : Tijdelijke subsidieregeling coronamaatregelen maatschappelijke instellingen (2020)	College	Initieel geraamde kosten: 730.000 euro. Aanpassing van de raming van kosten bij de 3e corona-rapportage: 500.000 euro
21-8-2020	Noodverordening 12	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
21-8-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2035685)</u> : Update Noodverordening COVID-19	Burgemeester aan raad	Hierin ook opgenomen is een bijlage met een brief over de aanwijzing voor introductieweken studenten aan de voorzitters van de veiligheidsregio's
1-9-2020	<u>Werkdocument</u> : Extra subsidie voedselbank	College	Eenmalig. Kosten: 26.000 euro
1-9-2020	<u>Werkdocument</u> : Testlocatie GGD Bieslandsekade	College	Geen gemeentelijke kosten
1-9-2020	<u>Werkdocument</u> : Subsidie kleinschalige initiatieven (donkere dagen)	College	Duur: van 7 December 2020 tot 31 januari 2020
1-9-2020	Extra bijdrage WSW om omzetverlies op te vangen	Landelijk	Wordt gefinancierd uit rijksmiddelen (870.000).
1-9-2020	<u>Collegebesluit (4352066)</u> : Extra investering in schuldhulpverlening	College	
10-9-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2037710)</u> : Afdoening toezegging aantal coronaboetes	College aan raad	
15-9-2020	<u>Collegebesluit (4360781)</u> : Beantwoording schriftelijke vragen inzake voortbestaan harttrimclub Delft	College	
20-9-2020	Noodverordening 13	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
21-9-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2039732)</u> : Update	Burgemeester aan raad	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
	noodverordening COVID-19 Veiligheidsregio Haaglanden van 20 september		
29-9-2020	<u>Collegebesluit (4373771)</u> : Beantwoorden schriftelijke vragen inzake cameratoezicht TU Delft voor handhaving coronamaatregelen	College	
29-9-2020	Noodverordening 14	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
29-9-2020	<u>Collegevoorstel (4374412)</u> : Voorstel aan gemeenteraad inzake Najaarsrapportage 2020	College	
30-9-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2040765)</u> : Update noodverordening COVID-19 Veiligheidsregio Haaglanden 29 september	Burgemeester aan raad	
1-10-2020	Noodverordening 15	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	Wijziging voor bruiloften.
1-10-2020	Verlenging Tozo	Landelijk	Wordt gefinancierd uit rijksmiddelen (t/m 2e coronarapportage: 11.519.000).
1-10-2020	<u>Motie</u> : Aangenomen motie 'gratis mondkapjes voor minima'	Raad	Motie aangedragen door Onafhankelijk Delft en Groenlinks, motie unaniem aangenomen door raad
2-10-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2040775)</u> : Update noodverordening COVID-19 Veiligheidsregio Haaglanden 1 oktober - wijziging bruiloften	Burgemeester aan raad	
2-10-2020	<u>Werkdocument</u> : Budget mondkapjes verstrekken	College	Uit coronareserve, kosten 50.000 euro plus 5.000 uitvoeringskosten (o.a. porto)
6-10-2020	<u>Collegebesluit (4379107)</u> : Collegebesluit m.b.t. seksuele	College	

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
	uitbuiting kinderen via internet (in coronatijd)		
14-9-2020	Noodverordening 16	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	Gedeeltelijke lockdown
1-11-2020	<u>Werkdocument:</u> Decembermaatregelen binnenstad	College	Kosten: 60.000 euro
4-11-2020	Noodverordening 17	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
5-11-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2045854):</u> Gewijzigde noodverordening COVID-19 Veiligheidsregio Haaglanden 4 november	Burgemeester aan raad	
9-11-2020	Noodverordening 18	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	Aanpassing: verbod publiek voor toegang openbare gebouwen
9-11-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2046862):</u> Gewijzigde noodverordening COVID-19 Veiligheidsregio Haaglanden	Burgemeester aan raad	
16-11-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2047880):</u> Boa's in burger	Burgemeester aan raad	
17-11-2020	<u>Collegevoorstel (4413508):</u> Voorstel aan gemeenteraad inzake derde financiële coronarapportage 2020	College	
17-11-2020	<u>Collegebesluit (4411228):</u> Brief financieel tekort Theater de Veste	College	
18-11-2020	Noodverordening 19	Voorzitter Veiligheidsregio Haaglanden	
19-11-2020	<u>Raadsvoorstel (2047888):</u> Voorstel van het college aan de raad inzake derde financiële coronarapportage 2020	College	Behandelvoorstel: agenderen voor de procedurevergadering en aansluitende overlegvergadering van de cie. EFB van 3 december 2020

Datum	Gebeurtenis/beslissing	Welk bestuursorgaan?	Beschrijving gebeurtenis/beslissing
19-11-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2047887)</u> : Actuele stand van zaken corona november 2020	College aan raad	
1-12-2020	<u>Raadsinformatiebrief (2049923)</u> : Inwerkingtreding tijdelijke wet maatregelen Covid-19	Burgemeester aan raad	
1-12-2020	Collegebesluit (4424649) Communicatieaanpak en activiteiten januari en februari	College	
14-12-2020	Besluit kabinet: lockdown	Landelijk	
15-12-2020	<u>Collegebesluit (4434504)</u> : Compensatieregeling voor de regiotaxi met terugwerkende kracht tot maart. Periode maart-augustus. Periode september t/m maart 2021.	College	
1-1-2021	<u>Werkdocument</u> : Meerkostenregeling jeugdhulpaanbieders	College	Besluit ligt in toekomst
1-1-2021	<u>Werkdocument</u> : Tarieven precariobelasting terrassen 2021 verlaagd met 25 %	College of raad	Budgettair neutraal / geen gemeentelijke kosten. Besluit ligt in toekomst
12-1-2021	<u>Werkdocument</u> : Meerkostenregeling H4 Wmo	College	Besluit ligt in toekomst
12-1-2021	<u>Werkdocument</u> : Tijdelijke regeling subsidie regeling corona maatregelen maatschappelijke instellingen (2021)	Onduidelijk	Besluit ligt in toekomst

